

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § *Lagens syfte och tillämpningsområde*

Syftet med denna lag är att för social- och hälsovårdens kunder främja möjligheterna att välja tjänsteproducent, att förbättra tillgången till och kvaliteten på tjänsterna samt att öka incitamenten för en kostnadsnyttoeffektiv verksamhet och kontinuerlig utveckling inom servicesystemet.

Lagen tillämpas på sådan social- och hälsovård som omfattas av landskapets organiseringsansvar, bortsett från vård och omvårdnad oberoende av kundens egen vilja. Bestämmelser om landskapets organiseringsansvar finns i lagen om ordnande av social- och hälsovård (/).

2 § *Definitioner*

I denna lag avses med

- 1) *kund* invånarna i ett landskap och andra för vilka landskapet enligt lag ska ordna social- och hälsovårdstjänster,
- 2) *bedömning av servicebehovet* bedömning av servicebehovet enligt 36 och 37 § i socialvårdslagen (1301/2014) och enligt 15 och 15 a § i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), nedan *aldreomsorgslagen*, samt bedömning av vårdbehovet enligt hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010),
- 3) *kundplan* en plan för undersökning, vård eller medicinsk rehabilitering enligt 4 a § i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992), nedan *patientlagen*, en service- och vårdplan enligt 7 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), nedan *klientlagen*, en klientplan enligt 39 § i socialvårdslagen, en serviceplan enligt 16 § i äldreomsorgslagen, en serviceplan enligt 3 a § 2 mom. i lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987), nedan *handikappservicelagen*, samt en klientplan enligt 30 § i barnskyddslagen (417/2007),
- 4) *tjänsteproducent* landskapets affärsverk (nedan *affärsverk*) enligt 52 § i landskapslagen (/) samt aktiebolag och andra bolag, sammanslutningar, föreningar, andelslag, stiftelser och självständiga yrkesutövare som producerar social- och hälsovårdstjänster som omfattas av valfriheten enligt denna lag,
- 5) *privat tjänsteproducent* landskapets bolag, privata aktiebolag och andra bolag, sammanslutningar, föreningar, andelslag, stiftelser och självständiga yrkesutövare som producerar social- och hälsovårdstjänster som omfattas av valfriheten enligt denna lag,
- 6) *tjänstenhet* en tjänsteproducents administrativt organiserade helhet där det produceras social- och hälsovårdstjänster som omfattas av valfriheten enligt denna lag; en tjänstenhet kan ha flera verksamhetsställen,
- 7) *direktvalstjänster* tjänster för vilka kunden själv kan välja tjänsteproducent direkt, utan att landskapet anvisat honom eller henne en sådan och utan att affärsverket gjort en bedömning av servicebehovet,
- 8) *social- och hälsocentral* en tjänsteproducents tjänstenhet där det produceras direktvalstjänster inom social- och hälsovård,
- 9) *mun- och tandvårdsenhet* en tjänsteproducents tjänstenhet där det produceras direktvalstjänster inom mun- och tandvård,
- 10) *kundsedel* en förbindelse av ett affärsverk till en kund att ersätta kostnaderna för en tjänst som tillhandahålls av en annan av kunden vald tjänsteproducent, upp till ett värde som framgår av kundsedeln,
- 11) *personlig budget* en förbindelse av ett affärsverk till en kund att, utifrån kundens servicebehov samt kostnaderna för servicen, ersätta kostnaderna för tjänster som produceras av andra av kunden valda tjänsteproducenter, upp till ett värde som affärsverket har bestämt på förhand.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

På tjänsteproducenter tillämpas dessutom lagen om ordnande av social- och hälsovård och lagen om produktion av social- och hälsotjänster (/), nedan *tjänsteproducentlagen*.

På verksamhet som i enlighet med denna lag bedrivs av en privat tjänsteproducent tillämpas förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), arkivlagen (831/1994), lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003), språklagen (423/2003), samiska språklagen (1086/2003) och teckenspråklagen (359/2015), om inte något annat föreskrivs i denna eller i någon annan lag. På verksamhet som i enlighet med denna lag bedrivs av en privat tjänsteproducent tillämpas dessutom vad som i 2 och 3 § i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003) föreskrivs om de myndigheters verksamhet som avses i 1 § 1 mom. i den lagen, om inte något annat föreskrivs i denna eller i någon annan lag.

Bestämmelser om de kundavgifter som tas ut för tjänsterna finns i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992). Landskapet tar hos varje kund ut kundavgifter för de tjänster som kunden får med stöd av denna lag. Tjänsteproducenten får dock hos kunden ta ut avgift enligt 3 § i den lagen för oanvänd mottagningstid.

Bestämmelser om patientens rätt att använda gränsöverskridande hälso- och sjukvårdstjänster och om kostnadsersättning för dessa tjänster finns i lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård (1201/2013).

Vid produktion av tjänster som avses i denna lag ska iakttas vad som i allmän lagstiftning och i speciallagstiftning om social- och hälsovård föreskrivs om tjänsterna. I fråga om klienters och patienters ställning och rättigheter gäller dessutom vad som föreskrivs i annan lagstiftning.

2 kap.

Kundens valfrihet

4 §

Kundens rätt att välja

Kunden har enligt vad som föreskrivs i denna eller i någon annan lag rätt att välja en i denna lag avsedd tjänsteproducent och dess tjänsteenhet samt yrkesutbildad person eller multiprofessionell grupp yrkesutbildade personer som tillhandahåller tjänster.

Kunden får välja en tjänsteproducent och dess tjänsteenhet inom vilket i landskapslagen avsett landskap som helst, om inte något annat separat föreskrivs i lag.

5 §

Kundplan

För kunden ska det utifrån en bedömning av servicebehovet vid behov upprättas en kundplan. I kundplanen ska kundens alla social- och hälsovårdstjänster ingå oavsett produktionsansvar. Varje affärsverk, social- och hälsocentral och mun- och tandvårdsenhet svarar var för sig för upprättandet av planen.

Affärsverket svarar för att kundplanen bildar en ändamålsenlig helhet med tanke på kundens servicebehov. Bestämmelser om affärsverkets skyldighet att samarbeta med andra tjänsteproducenter som tillhandahåller kunden tjänster finns i 34 § 3 mom.

Alla som producerar tjänster som avses i denna lag är skyldiga att iaktta kundplanen.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

6 §

Valfrihet i fråga om direktvalstjänster

När det gäller direktvalstjänster har kunden rätt att utan att landskapet anvisat honom eller henne en tjänsteproducent och utan att affärsverket gjort en bedömning av servicebehovet själv välja

- 1) en social- och hälsocentral samt en mun- och tandvårdsenhet på det sätt som avses i 3 kap.,
- 2) en tillfällig social- och hälsocentral samt en tillfällig mun- och tandvårdsenhet på det sätt som avses i 8 §, och
- 3) en yrkesutbildad person eller en multiprofessionell grupp yrkesutbildade personer som tillhandahåller tjänster, på det sätt som avses i 10 §.

7 §

Valfrihet i fråga om andra tjänster än direktvalstjänster

Utöver vad som i 16 § föreskrivs om ett affärsverks skyldighet att producera direktvalstjänster svarar affärsverket på det sätt som anges i lagen om ordnande av social- och hälsovård också för produktion av andra tjänster än direktvalstjänster. När ett affärsverk producerar andra tjänster än direktvalstjänster har kunden rätt att välja

- 1) ett affärsverk och dess tjänsteenheter på det sätt som avses i 4 kap.,
- 2) en tillfällig tjänsteenhet vid ett affärsverk på det sätt som avses i 8 §, och
- 3) en yrkesutbildad person eller en multiprofessionell grupp yrkesutbildade personer som tillhandahåller tjänster, på det sätt som avses i 10 §.

I fråga om andra tjänster än direktvalstjänster har kunden dessutom rätt att välja

- 1) en tjänsteproducent utifrån den kundsedel som beviljas av affärsverket, på det sätt som anges i 5 kap., och
- 2) en tjänsteproducent utifrån den personliga budget som affärsverket fastställt samt påverka tjänsternas innehåll på det sätt som anges i 6 kap.

8 §

Val av tillfällig tjänsteproducent och dess tjänsteenhet

Om en kund på grund av arbete, studier, fritid, en nära anhörigs eller en annan närstående persons boende eller av någon annan motsvarande orsak tillfälligt bor eller vistas utanför den kommun där affärsverkets av kunden valda tjänsteenhet finns, får kunden också anlita tjänster som tillhandahålls av ett affärsverks tjänsteenhet i en annan kommun. På motsvarande sätt får kunden i dessa situationer också använda tjänster som tillhandahålls av en annan social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet än den producent av direktvalstjänster som kunden valt, om kunden vistas i en kommun där den producent av direktvalstjänster som kunden valt inte har någon tjänsteenhet.

En kund ska minst en vecka före servicebehovet meddela vilken tillfällig tjänsteproducent och vilken av dess tjänsteenheter han eller hon har valt samt det tillfälliga kundförhållandets beräknade längd. Meddelandet ska lämnas via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. eller annars skriftligen till det landskap där kunden är invånare. Kunden får också lämna meddelandet till den tillfälliga producent av direktvalstjänster som kunden valt. Om en kund har meddelat om sitt val på något annat sätt än via informationshanteringstjänsten, ska det landskap eller den producent av direktvalstjänster som tar emot anmälan registrera uppgiften om valet i de i 77 § 1 mom. avsedda informationshanteringstjänster från vilka uppgiften om valet förmedlas till de aktörer som ansvarar för ordnandet och produktionen av tjänster för kunden.

9 §

Brådskande social- och hälsovård

Bestämmelser om rätten till brådskande sjukvård oberoende av boningsorten finns i 50 § i hälso- och sjukvårdslagen och bestämmelser om rätten att i brådskande fall få socialservice finns i 12 § i socialvårdslagen.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

En kund har rätt att på sin vistelseort få brådskande i 18 § avsedd hälso- och sjukvård och mun- och tandvård också av någon annan producent av direktvalstjänster än den som kunden valt, under öppettiderna för producentens tjänstenhet, om kundens brådskande vårdbehov kräver det.

10 §

Val av yrkesutbildad person

En kund kan välja en sådan yrkesutbildad person eller en sådan multiprofessionell grupp yrkesutbildade personer inom socialvården respektive hälso- och sjukvården som tillhandahåller tjänster, i den omfattning detta är möjligt med tanke på en ändamålsenlig verksamhet vid tjänstenheten och med tanke på att kunden ska få tjänster som är trygga och av god kvalitet.

I återkommande kundförhållanden och under samma vårdperiod ska tjänsterna så långt möjligt ordnas så att de kan tillhandahållas av samma yrkesutbildade person.

11 §

Val av tjänsteproducent för minderåriga

För en minderårig kund ska en tjänsteproducent och dess tjänstenhet väljas av den minderåriges vårdnadshavare eller av en annan laglig företrädare. En minderårig som fyllt femton år får själv välja tjänsteproducent och dess tjänstenhet.

12 §

Val av tjänsteproducent i särskilda situationer

I situationer som avses i 9 § i klientlagen och i 6 § i patientlagen ska affärsverket i samråd med den lagliga företrädaren för eller en nära anhörig eller någon annan närstående person till en kund som har uppnått myndighetsåldern utreda vilken tjänsteproducent och dess tjänstenhet som bäst motsvarar kundens vilja.

13 §

Begränsningar av valfriheten

Rätten att välja affärsverk och dess tjänstenhet gäller inte skolhälsovård och studerandehälsovård enligt 16 och 17 § i hälso- och sjukvårdslagen och inte heller barn- och familjeinriktat barnskydd enligt barnskyddslagen.

14 §

Social- och hälsovårdstjänster på institutioner

Den som tillhandahåller vård eller service på en institution svarar för att det under tiden för vården eller servicen produceras social- och hälsovårdstjänster för kunden. Om kunden får vård eller service på en institution i över en månads tid, avbryts ansvaret för den som producerar direktvalstjänster för den tid som vården eller servicen varar.

Den som producerar service på en institution ska meddela Folkpensionsanstalten när vården på en institution inleds och upphör. Folkpensionsanstalten ska se till att andra som producerar tjänster för kunden blir informerade om när vården på en institution inleds och upphör.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

3 kap. Direktvalstjänster

15 §

Producenter av direktvalstjänster

Direktvalstjänster produceras av affärsverk vid de social- och hälsocentraler och mun- och tandvårdsenheter som avses i 16 § och av bolag och sammanslutningar som godkänts som producenter i ett sådant anmälningsförfarande som avses i 44 och 45 §.

16 §

Affärsverkets social- och hälsocentraler och mun- och tandvårdsenheter

Ett landskap ska för de uppgifter som avses i 18 § 1 och 2 mom. i ett affärsverk ha en eller flera social- och hälsocentraler och för de uppgifter som avses i 18 § 3 och 4 mom. i ett affärsverk ha en eller flera mun- och tandvårdsenheter.

Social- och hälsocentralerna och mun- och tandvårdsenheterna kan vara en del av ett i 22 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård avsett affärsverk eller också kan landskapet inrätta ett eller flera separata affärsverk för dem. Landskapet får dessutom ha ett eller flera bolag eller andra sammanslutningar för produktion av direktvalstjänster. De direktvalstjänster som produceras av affärsverket ska i bokföringen åtskiljas från affärsverkets övriga verksamhet på det sätt som föreskrivs i 56 §.

Social- och hälsocentralens och mun- och tandvårdsenhetens funktioner kan vid behov förläggas till separata tjänsteenheter eller ordnas med hjälp av mobila tjänster.

17 §

Val av social- och hälsocentral samt av mun- och tandvårdsenhet

En kund har rätt att välja vilken producent av direktvalstjänster inom social- och hälsovård och vilken social- och hälsocentral samt vilken producent av direktvalstjänster inom mun- och tandvård och vilken mun- och tandvårdsenhet som han eller hon vill använda. De social- och hälsovårdstjänster och de mun- och tandvårdstjänster som avses i 18 § väljs separat. Kunden får välja endast en social- och hälsocentral och en mun- och tandvårdsenhet.

Barn och ungdomar under 18 år som får mun- och tandvårdstjänster från ett affärsverk i samband med skolhälsovård enligt 16 § i hälso- och sjukvårdslagen eller i samband med studerandehälsovård enligt 17 § i den lagen, anlitar inte mun- och tandvårdsenhetens tjänster. Barn som får rådgivningsbyråttjänster enligt 15 § i hälso- och sjukvårdslagen och som får mun- och tandvårdstjänster från affärsverket anlitar inte mun- och tandvårdsenhetens tjänster.

En producent av direktvalstjänster ska ge kunden möjlighet att anlita också sina andra tjänsteenheter än den social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet som kunden valt.

18 §

Direktvalstjänster

Sådana direktvalstjänster inom social- och hälsovården som produceras av en social- och hälsocentral är

- 1) hälsorådgivning och hälsoundersökningar enligt 13 § i hälso- och sjukvårdslagen,
- 2) rådgivning och handledning inom hälso- och sjukvård,
- 3) undersökning, konstaterande och behandling av kunders symtom, funktionsförmåga och sjukdomar som inom området allmänmedicin utförs av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid öppen mottagning, hembesök eller distanskontakt,

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

- 4) i 29 § 2 mom. 1 punkten i hälso- och sjukvårdslagen avsedd rådgivning och handledning som gäller rehabilitering och i 2 punkten i det momentet avsedd utredning av patientens funktions- och arbetsförmåga och rehabiliteringsbehov som hör samman med de tjänster som avses ovan i 3 punkten,
- 5) utfärdande av intyg enligt 22 § i hälso- och sjukvårdslagen när intygen har samband med tjänster som avses i 1–4 punkten,
- 6) laboratorietjänster och bildiagnostik i samband med de tjänster som avses ovan, samt
- 7) rådgivning och handledning enligt 6 § i socialvårdslagen som tillhandahålls av en yrkesutbildad person inom socialvården.

Dessutom ska landskapet i de direktvalstjänster som produceras vid en social- och hälsocentral inkludera sådana konsultationer och mottagningstjänster i anslutning till i 1 mom. avsedda tjänster som tillhandahålls av andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården än sådana som är yrkesutbildade inom området allmänmedicin. Konsultationer och tjänster i samband med öppen mottagning ska tillhandahållas åtminstone inom specialiteterna inre medicin, pediatrik, geriatrik och ögonsjukdomar. Landskapet ska fatta beslut om minimiomfattningen av de konsultationer och tjänster i samband med öppen mottagning som tillhandahålls inom de olika specialiteterna så att de motsvarar landskapsinvånarnas servicebehov.

Sådana direktvalstjänster inom mun- och tandvården som produceras av en mun- och tandvårdsenhet är

- 1) hälsorådgivning och hälsoundersökningar enligt 13 § i hälso- och sjukvårdslagen,
- 2) förebyggande av mun- och tandsjukdomar, rådgivning och andra tjänster i samband därmed samt regelbundna munhälsokontroller,
- 3) sådan undersökning av mun och tänder, bedömning av vårdbehovet och vårdplanering som inte hör till kategorin odontologiska specialiteter,
- 4) konstaterande och symtomatisk behandling av mun- och tandsjukdomar samt tandprotetiska åtgärder,
- 5) behandling av tandköttssjukdomar och tandinfektioner samt korrigerande och kirurgisk mun- och tandvård som inte hör till kategorin odontologiska specialiteter,
- 6) tandläkarintyg och tandläkarutlåtanden i anslutning till de tjänster som avses ovan i detta moment, samt
- 7) bildiagnostik och mottagningsverksamhet i samband med de tjänster som avses ovan i detta moment.

Dessutom ska landskapet i de direktvalstjänster som produceras vid en mun- och tandvårdsenhet inkludera en med tanke på tjänsteutbudet inom landskapets område och landskapsinvånarnas servicebehov tillräcklig mängd sådana konsultationer och mottagningstjänster i anslutning till i 3 mom. avsedda tjänster som tillhandahålls av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, med undantag för mun- och tandvårdstjänster som kräver sjukhusförhållanden.

Till de mun- och tandvårdstjänster som avses i 3 och 4 mom. hör inte tjänster till barn och ungdomar under 18 år som får rådgivningsbyråttjänster enligt 15 § i hälso- och sjukvårdslagen, skolhälsovård enligt 16 § i den lagen eller studerandehälsovård enligt 17 § i den lagen.

När landskapet beslutar vilka av de i 2 och 4 mom. avsedda tjänsterna den överför till direktvalstjänsterna ska landskapet beakta invånarnas servicebehov, tillgången till tjänster och tjänsternas tillgänglighet, främjande av tjänstehelheternas funktion, lokala förhållanden samt möjligheterna att organisera tjänsterna på ett kostnadsnyttoeffektivt sätt vid social- och hälsocentralerna och mun- och tandvårdsenheterna. En förutsättning för överföringen är att klient- och patientsäkerheten inte äventyras. Landskapet ska regelbundet följa med tjänsteutbudet inom sitt område. Landskapet får inte med stöd av 2 och 4 mom. till direktvalstjänsterna överföra uppgifter som innebär utövning av offentlig makt, om det inte särskilt föreskrivs att en uppgift får anförtros någon annan än en myndighet. Landskapet får inte heller till direktvalstjänsterna överföra tjänster som samlas till större helheter eller tjänster som tillhandahålls vid enheter för omfattande jourtjänster dygnet runt enligt 11 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Landskapet ska fatta förvaltningsbeslut om överföring av tjänster som avses i 2 och 4 mom. till direktvalstjänsterna. Landskapet ska lägga ut beskrivningar av direktvalstjänsterna i det allmänna datanätet. Kunderna ska på begäran tillhandahållas informationen också muntligt eller skriftligt.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

19 §

Social- och hälsocentralernas samt mun- och tandvårdsenheternas specialisering och extra tjänster

Social- och hälsocentraler och mun- och tandvårdsenheter kan specialisera sig på produktion av sådana tjänster som avses i 18 § särskilt för en eller flera kundkategorier. De ska emellertid också för övriga kunder på ett jämlikt sätt producera tjänster som avses i 18 §.

Bestämmelser om landskapets möjlighet att skaffa andra tjänster som omfattas av dess organiseringsansvar än direktvalstjänster från producenter av direktvalstjänster finns i 8 § i landskapslagen.

20 §

Meddelande om val av social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet

En kund ska via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. eller annars skriftligen meddela det landskap där han eller hon är bosatt om sitt val av producent av direktvalstjänster, social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet. Kunden får också lämna meddelandet till den producent av direktvalstjänster som kunden valt.

Det ansvar som producenten av direktvalstjänster har för tjänsteproduktionen vid den tjänstenhet som kunden valt börjar senast tre veckor från det att kunden har meddelat om sitt val via informationshanteringstjänsten eller från det att ett annat meddelande från kunden har tagits emot, om kunden inte har uppgett en senare tidpunkt för kundförhållandets början.

Om en kund har meddelat om sitt val på något annat sätt än via informationshanteringstjänsten, ska det landskap eller den producent av direktvalstjänster som tar emot anmälan utan dröjsmål registrera uppgiften om valet i de i 77 § 1 mom. avsedda informationshanteringstjänster från vilka uppgiften om valet förmedlas till de aktörer som ansvarar för ordnandet och produktionen av tjänster för kunden.

En kund får välja en ny producent av direktvalstjänster, social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet tidigast sex månader från sitt föregående val. Kunden har dock rätt att byta producent av direktvalstjänster, social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet oberoende av tidsfristen, om han eller hon byter bostadsort. Dessutom kan landskapet på ansökan av kunden ge kunden rätt att av någon annan grundad anledning byta producent av direktvalstjänster, social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet.

4 kap.

Val av affärsverk

21 §

Kundens rätt att välja affärsverk

En kund ska få andra tjänster än direktvalstjänster av ett affärsverk i det landskap vars invånare kunden är, om kunden inte väljer ett affärsverk i något annat landskap. En kund får också välja ett affärsverk i ett sådant landskap vars invånare kunden inte är, om valfriheten inte har begränsats särskilt genom lag eller med stöd av lag. Det affärsverk som valts är emellertid inte skyldigt att producera tjänster som tillhandahålls utanför landskapet i kundens hem.

En kund får byta affärsverk tidigast sex månader från det föregående valet. En kund har emellertid rätt att byta affärsverk oberoende av tidsfristen, om kunden byter bostadsort. Dessutom kan det landskap som ansvarar för ordnandet av tjänsterna på ansökan av kunden ge kunden rätt att byta affärsverk av någon annan grundad anledning.

En kund ska meddela det landskap vars invånare kunden är om byte av affärsverk. Meddelandet ska sändas via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. eller annars skriftligen. Ansvaret överförs till

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

det valda nya affärsverket senast tre veckor efter det att kunden har meddelat om sitt val via informationshanteringstjänsten eller efter det att ett skriftligt meddelande från kunden har tagits emot, om kunden inte har uppgett en senare tidpunkt. Om kunden har lämnat meddelandet på något annat sätt än via informationshanteringstjänsten, ska det landskap som tar emot anmälan utan dröjsmål registrera uppgiften om valet i de i 77 § 1 mom. avsedda informationshanteringstjänster från vilka uppgiften om valet förmedlas till de aktörer som ansvarar för ordnandet och produktionen av tjänster för kunden.

22 §

Val av affärsverks tjänstenheter

En kund ska få andra tjänster än direktvalstjänster vid tjänstenheterna i det affärsverk som avses i 21 § 1 mom. i enlighet med hur affärsverket har ordnat sin verksamhet. I dessa tjänstenheter kan det även produceras direktvalstjänster med iakttagande av 56 §. Om andra tjänster än direktvalstjänster produceras för kunden vid flera av affärsverkets tjänstenheter, får kunden välja vilken tjänstenhet som producerar tjänsterna.

När det gäller sådana tjänster inom samma tjänstehelhet som anges av affärsverket får kunden byta tjänstenhet tidigast sex månader från föregående val. Affärsverket kan dock ge kunden möjlighet att anlita också sina andra tjänstenheter. En kund har emellertid rätt att byta tjänstenhet oberoende av tidsfristen, om kunden byter bostadsort. Dessutom kan det landskap där affärsverket finns på ansökan av kunden ge kunden rätt att byta tjänstenhet inom landskapet av någon annan grundad anledning.

En kund ska meddela det landskap vars invånare kunden är om byte av den tjänstenhet som avses i 2 mom. Meddelandet ska sändas via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. eller annars skriftligen. Ansvaret överförs till den valda nya tjänstenheten senast tre veckor efter det att kunden har meddelat om sitt val via informationshanteringstjänsten eller efter det att ett skriftligt meddelande från kunden har tagits emot, om kunden inte har uppgett en senare tidpunkt. Om kunden har lämnat meddelandet på något annat sätt än via informationshanteringstjänsten, ska det landskap som tar emot anmälan utan dröjsmål registrera uppgiften om valet i de i 77 § 1 mom. avsedda informationshanteringstjänster från vilka uppgiften om valet förmedlas till de aktörer som ansvarar för ordnandet och produktionen av tjänster för kunden.

23 §

Val av affärsverk vid icke-brådskande sjukvård

När en kund har fått en i 52 § i hälso- och sjukvårdslagen avsedd remiss för icke-brådskande sjukvård har kunden med avvikelse från 22 § rätt att välja den tjänstenhet som ska tillhandahålla tjänsten även bland tjänstenheterna i något annat affärsverk än det som avses i 21 § 1 mom. Den som utfärdar remissen ska för kunden redogöra för alternativen vid valet av tjänstenhet med iakttagande av vad som föreskrivs i 5 § i patientlagen.

5 kap.

Kundsedel

24 §

Kundsedelstjänster

I fråga om sådana andra av affärsverket närmare angivna tjänster som omfattas av affärsverkets produktionsansvar än direktvalstjänster, ska affärsverket erbjuda kunden en kundsedel för

- 1) social rehabilitering enligt 17 § 1 mom. 3 och 4 punkten i socialvårdslagen,
- 2) hemservice enligt 19 § i socialvårdslagen,
- 3) hemvård enligt 20 § i socialvårdslagen,
- 4) boendeservice enligt 21 § i socialvårdslagen, 8 § 2 mom. i handikappservicelagen och 2 § 1 mom. 4 punkten i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

- 5) arbetsverksamhet för personer med funktionsnedsättning som avses i 27 e § i socialvårdslagen (710/1982),
- 6) hemsjukvård enligt 25 § 1 mom. i hälso- och sjukvårdslagen,
- 7) enskilda mottagningsbesök av yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården i anslutning till medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen,
- 8) kirurgiska ingrepp som utförs på poliklinik,
- 9) behövliga tandprotetiska behandlingar inom mun- och tandvården,
- 10) icke-brådskande operationsverksamhet som inte är nationellt eller regionalt centraliserad till ett universitetssjukhus eller en motsvarande enhet, och
- 11) sådana sjukvårdsbesök som hör till en vårdhelhet i enlighet med kundplanen och som görs hos en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid icke-brådskande vård.

När landskapet beslutar vilka av de i 1 mom. avsedda tjänster som ska betalas med kundsedel får landskapet begränsa omfattningen av ibrukttagandet av kundsedlar i fråga om varje tjänst som avses i 1 mom., om det är nödvändigt för att tjänstehelheterna ska fungera eller för att tjänsterna ska kunna ordnas kostnadseffektivt. Kundsedlar får inte användas om klient- eller patientsäkerheten kan äventyras.

Landskapet får inte ta i bruk kundsedlar i fråga om sådana i 1 mom. 10 och 11 punkten avsedda tjänster där ibrukttagandet av kundsedlar kan äventyra affärsverkets fullgörande av dess lagstadgade uppgifter.

Landskapet kan ta i bruk kundsedlar även i fråga om sådana andra tjänster som omfattas av affärsverkets produktionsansvar än direktvalstjänster och som landskapet fattar beslut om. Avsikten är att landskapet ska fastställa en tillräcklig mängd tjänster som kan betalas med kundsedel, så att man kan främja en tillräcklig tillgång till tjänster och tjänsternas tillgänglighet samt fungerande tjänstehelheter och säkerställa att kunden har möjlighet att välja tjänsteproducent också i fråga om andra tjänster än direktvalstjänster. Landskapet ska regelbundet följa med utbudet av social- och hälsovårdstjänster inom sitt område.

När landskapet beslutar om den närmare användningen av en kundsedel ska det beakta de riksomfattande mål för social- och hälsovården som avses i 26 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård, landskapsinvånarnas behov, landskapets servicestrategi enligt 14 § i den lagen samt landskapets riktlinjer för tjänster som skaffas från andra producenter. Kundsedelns värde ska bestämmas så att kunden har en faktisk möjlighet att med sedeln välja en tjänsteproducent som något landskap har godkänt. När kundsedelns värde bestäms ska dessutom de kostnader som affärsverket föranleds för produktion av en motsvarande tjänst beaktas.

Landskapet får inte i de tjänster som betalas med kundsedel inkludera sådana tjänster som innebär utövning av offentlig makt, om det inte särskilt föreskrivs att en uppgift får anförtros någon annan än en myndighet.

25 §

Bedömning av servicebehovet och beviljande av kundsedel

Affärsverket svarar i fråga om kundsedelstjänster för bedömningen av kundernas behov av social- och hälsovårdstjänster och för att det fattas förvaltningsbeslut om socialvård enligt vad som särskilt föreskrivs om detta. Vid bedömning av servicebehovet ska dessutom 34 § 3 mom. iaktas.

Om förutsättningarna för att få en kundsedelstjänst är uppfyllda på basis av bedömningen av kundens servicebehov, ska kunden erbjudas en kundsedel för tjänsten.

Om en kund vägrar ta emot en kundsedel som erbjuds honom eller henne svarar affärsverket för att social- och hälsovårdstjänster produceras för kunden på något annat sätt.

Om förutsättningarna för att få både en tjänst som tillhandahålls mot kundsedel och en tjänst som tillhandahålls genom en personlig budget enligt 6 kap. uppfylls i fråga om en kund, har kunden rätt att välja om tjänsten ska produceras mot kundsedel eller enligt personlig budget.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

26 §

Val av producent av kundsedelstjänster

En kund har rätt att för en tjänst som tillhandahålls mot kundsedel välja en sådan privat tjänsteproducent som något av landskapen har godkänt som producent av kundsedelstjänster.

Ett affärsverk är skyldigt att på det sätt som föreskrivs i 5 § i klientlagen och 5 § i patientlagen informera kunderna om de tjänsteproducenter som kan tillhandahålla tjänster mot kundsedel.

6 kap.

Personlig budget

27 §

Personkrets för den personliga budgeten

Landskapet är skyldigt att erbjuda kunden en personlig budget när ett behov av social- och hälsovårdstjänster har konstaterats hos en person som avses i 3 § 2 punkten i äldreomsorgslagen, 2 § i handikappservice lagen eller 1 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda.

Landskapet kan besluta använda en personlig budget också i fråga om produktionen av tjänster för andra än i 1 mom. avsedda social- och hälsovårdskunder.

En personlig budget kan användas för produktion av social- och hälsovårdstjänster för sådana i 1 och 2 mom. avsedda kunder som har ett kontinuerligt och omfattande behov av hjälp, stöd eller vård och omsorg och som antingen själva eller med stöd kan planera och skaffa sina tjänster. Användningen av en personlig budget ska ligga i kundens intresse.

28 §

Tjänster som produceras enligt en personlig budget

Med den personliga budgeten betalas andra social- och hälsovårdstjänster än sådana som hör till direktvaltjänsterna. Med en personlig budget är det dock inte möjligt att få tjänster som produceras av ett affärsverk.

Landskapet får inte fatta beslut om att använda en personlig budget till tjänster som innebär utövning av offentlig makt, om det inte särskilt föreskrivs att en uppgift får anförtros någon annan än en myndighet. Landskapet får inte heller fatta beslut om att använda en personlig budget till tjänster som samlas till större helheter eller omfattande jourtjänster dygnet runt enligt 11 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

29 §

Kundens rätt till en personlig budget

Om de i 27 § föreskrivna förutsättningarna är uppfyllda utifrån en bedömning av en kunds servicebehov, har kunden rätt till en personlig budget.

En kund har rätt att vägra ta emot en personlig budget som erbjuds honom eller henne. Då ska affärsverket svara för att det för kunden produceras tjänster på något annat sätt. Affärsverket ska på något annat sätt svara för att producera också de tjänster som inte inkluderas i kundens personliga budget.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

30 §

Förfarandet vid användning av en personlig budget

Affärsverket ska sköta kundrådgivningen och handledningen för planering av tjänsterna och lämna kunderna en redogörelse för tjänsternas tillgänglighet, kvalitet och kostnader. Kundrådgivningen, handledningen och redogörelsen ska lämnas på det sätt som föreskrivs i 5 § i klientlagen eller i 5 § i patientlagen.

Användningen av en personlig budget förutsätter en bedömning av kundens servicebehov, upprättande av en kundplan samt beslutsfattande om en personlig budget. I fråga om bedömningen av kundens behov av social- och hälsovårdstjänster samt i fråga om upprättandet av kundplanen och fattandet av ett förvaltningsbeslut ska iaktas vad som föreskrivs i annan lagstiftning.

Vid dimensioneringen av den personliga budgeten ska hänsyn tas till behovet av olika tjänster samt vad det skulle kosta att producera tjänsterna i affärsverkets regi.

Utifrån beslutet om den personliga budgeten och kundplanen väljer kunden tjänsternas innehåll och tjänsteproducenter eller de personer som tillhandahåller tjänsterna.

31 §

Förvaltning av en personlig budget

En personlig budget ska upprättas antingen för viss tid eller att gälla tills vidare. Utfallet av en personlig budget ska bedömas minst årligen och vid behov ska ändringar göras i den. Den personliga budgeten ska dessutom justeras om kundens livssituation, förhållanden eller hjälpbehov väsentligen förändras. Den personliga budgeten ska ändras också om det sker en väsentlig förändring i kostnadsnivån eller om den personliga budgeten inte motsvarar kundens servicebehov.

Kunden, kundens lagliga företrädare eller affärsverket kan föreslå en ändring av en personlig budget.

7 kap.

Rådgivning och handledning samt bedömning av servicebehov och samordning av tjänster

32 §

Handledning, rådgivning och stöd i anslutning till valfriheten

Landskapet ska se till att kunderna får tjänster som avses i denna lag, handledning och rådgivning om valfriheten och utnyttjande av valfriheten samt stöd för utnyttjande av valfriheten.

En producent av direktvalstjänster ska tillhandahålla sina kunder handledning, rådgivning och stöd som avses i 1 mom. Tjänsteproducenten ska genom sin handledning, rådgivning och sina övriga åtgärder se till att klientens intressen enligt socialvårdslagen tillgodoses och att kunderna på det sätt som avses i patientlagen och i lagen om hälso- och sjukvård får den vård och service inom ramen för det offentliga tjänsteutbudet som motsvarar deras behov.

I samband med handledningen, rådgivningen och stödet ska det fästas avseende särskilt vid kunder som i stor utsträckning behöver samordnade tjänster eller en stor mängd tjänster eller som är i behov av särskilt stöd.

33 §

Bedömning av servicebehovet och upprättande av en kundplan för direktvalstjänster

En producent av direktvalstjänster ska bedöma kundens behov av tjänster som avses i 18 §, på det sätt som särskilt föreskrivs om detta.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

En producent av direktvalstjänster ska upprätta den del av kundplanen som gäller direktvalstjänster som ska tillhandahållas en kund, på det sätt som särskilt föreskrivs om detta.

Om en producent av direktvalstjänster bedömer att en kund behöver andra tjänster som omfattas av affärsverkets produktionsansvar än direktvalstjänster, ska producenten hänvisa kunden till det affärsverk som svarar för bedömningen av servicebehovet.

34 §

Bedömning av servicebehovet och upprättande av en kundplan vid affärsverk

I fråga om andra tjänster som omfattas av affärsverkets produktionsansvar än direktvalstjänster får kunden vända sig till den tjänstenhet vid affärsverket som svarar för bedömningen av servicebehovet, utan någon hänvisning från en social- och hälsocentral eller en mun- och tandvårdsenhet. En förutsättning för att en kund ska tas in på sjukhus för icke-brådskande sjukvård är emellertid en sådan på läkar- eller tandläkarundersökning grundad remiss som avses i 52 § i hälso- och sjukvårdslagen.

Affärsverket svarar för bedömningen av kundens servicebehov och för upprättandet av kundplanen i fråga om andra tjänster som omfattas av affärsverkets produktionsansvar än direktvalstjänster. Affärsverket har dessutom det övergripande ansvaret för bedömningen av kundens servicebehov och för upprättandet av kundplanen, när kunden utöver direktvalstjänster får tjänster för vilka affärsverket är produktionsansvarigt. Bestämmelser om den egna kontaktperson som ska utses för en socialvårdsklient finns i 42 i socialvårdslagen.

Affärsverket ska vid bedömningen av servicebehovet och i samband med upprättandet av en kundplan samarbeta med en producent av direktvalstjänster och med andra tjänsteproducenter som tillhandahåller tjänster för kunden. Samarbetet ska möjliggöra att kunden vid bedömningen av servicebehovet och i samband med upprättandet av kundplanen så långt möjligt ska kunna sköta sina ärenden med affärsverket på elektronisk väg eller annars utan att besöka affärsverket, om det är motiverat med tanke på tjänsten eller vården.

Om affärsverket gör bedömningen att en kund är i behov av en tjänst för vilken en producent av direktvalstjänster är produktionsansvarig, ska affärsverket hänvisa kunden till den social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet som kunden har valt. Affärsverket kan göra en bedömning av kundens servicebehov och upprätta en kundplan också i fråga om direktvalstjänster, om detta är motiverat med tanke på kundens servicebehov. Affärsverkets bedömning av servicebehovet är, liksom kundplanen, bindande för social- och hälsocentralen och för mun- och tandvårdsenheten. Dessa ska tillhandahålla kunden tjänsterna i enlighet med affärsverkets bedömning av servicebehovet och i enlighet med kundplanen.

35 §

Det ansvar producenter av direktvalstjänster har för samordningen av tjänster

En producent av direktvalstjänster svarar för samordning av en kunds direktvalstjänster, om kunden endast får direktvalstjänster. När det är ett affärsverk som svarar för samordningen av tjänsterna ska producenten av direktvalstjänster samarbeta med affärsverket. Bestämmelser om tjänsteproducentens ansvar i samband med samordningen av tjänster finns i 23 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

36 §

Landskapens och affärsverkens ansvar för samordning av tjänster

Bestämmelser om landskapens skyldighet att se till att kundernas tjänster samordnas finns i 13 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Affärsverket svarar för samordningen av en kunds tjänster också i fråga om direktvalstjänster, när kunden utöver direktvalstjänsterna också får andra tjänster för vilka affärsverket är produktionsansvarigt än direktvalstjänster. Affärsverket ska sörja för det samarbete mellan tjänsteproducenterna som förutsätts för

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

samordningen. Dessutom ska landskapets affärsverk sörja för att kunderna får rådgivning och handledning i anslutning till samordningen av tjänster.

Vid samordningen av tjänster och vid rådgivningen och handledningen i samband med den ska det fästas avseende särskilt vid kunder som i stor utsträckning behöver samordnade tjänster eller en stor mängd tjänster eller som är i särskilt behov av stöd.

37 §

Affärsverkens tjänster i anslutning till social- och hälsocentraler

I syfte att säkerställa smidiga kundnära tjänster som kundernas servicebehov förutsätter, i syfte att minska antalet för säkerheten och verkningsfullheten onödiga besökstjänster och i syfte att underlätta samordningen av tjänster ska affärsverk och social- och hälsocentraler samarbeta. Affärsverket kan i samband med social- och hälsocentralerna på det sätt som landskapet beslutar tillhandahålla andra tjänster för vilka affärsverket är produktionsansvarigt än direktvalstjänster på det sätt som avtalas med producenten av direktvalstjänster. Affärsverkets tjänster kan tillhandahållas av affärsverkets personal som arbetar i samband med social- och hälsocentralen eller ambulerar inom landskapet eller också kan de tillhandahållas som elektroniska tjänster eller på andra lämpliga sätt.

Ett affärsverk ska ha en eller flera grupper bestående av socialarbetare, andra yrkesutbildade personer inom socialvården och vid behov yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, som inom landskapet arbetar i anslutning till social- och hälsocentralerna. Gruppen har till uppgift att tillhandahålla social- och hälsocentralerna konsultationstjänster inom socialvården, vid behov bedöma social- och hälsocentralkundernas behov av andra tjänster för vilka affärsverket är produktionsansvarigt än direktvalstjänster och vid behov hänvisa kunderna till affärsverkets tjänster.

En social- och hälsocentral ska på det sätt som avtalas med landskapet ställa de lokaler till affärsverkets personals förfogande som denna personal behöver när den tillhandahåller tjänster som avses i 1 och 2 mom.

8 kap.

Godkännande av tjänsteproducenter samt avtalsförfaranden

38 §

Krav som ställs på serviceproducenter

En tjänsteproducent som avses i denna lag ska vara införd i det register som avses i 10 § i tjänsteproducentlagen. Tjänsteproducenten ska dessutom vara ansluten som användare av de riksomfattande informationssystemtjänster som avses i lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (159/2007), nedan *kunduppgiftslagen*. De skyldigheter som avses ovan gäller dock inte sådana producenter av tjänster som beviljats kunderna som social- och hälsovårdstjänster, vilka inte omfattas av registreringsskyldigheten enligt tjänsteproducentlagen.

39 §

Krav som ställs på producenter av direktvalstjänster

En producent av direktvalstjänster ska ha sådana verksamhetsförutsättningar enligt 2 kap. i tjänsteproducentlagen som tryggar en ändamålsenlig produktion av direktvalstjänster. En privat producent av direktvalstjänster ska ha en i förhållande till verksamhetens karaktär tillräcklig ekonomisk bärkraft och verksamheten ska vara stabil så att kontinuiteten i produktionen av direktvalstjänster kan tryggas.

En producent av direktvalstjänster ska tillhandahålla den handledning och rådgivning inom socialvården som avses i 18 § 1 mom. 7 punkten så att tjänsten utförs av personal som står i anställningsförhållande till producenten.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Arbetstiden för den läkare som ansvarar för den medicinska verksamheten vid en privat social- och hälsocentral samt arbetstiden för den tandläkare som ansvarar för en privat mun- och tandvårdsenhets odontologiska verksamhet ska uppgå till minst 30 timmar i veckan vid centralen eller enheten i fråga.

40 §

Språket för direktvalstjänster

En privat producent av direktvalstjänster ska tillhandahålla tjänsterna på kommunens språk i tjänsteenheter som finns i en enspråkig kommun samt på finska och svenska i tjänsteenheter som finns i en tvåspråkig kommun. En privat producent av direktvalstjänster som skaffar tjänster från andra tjänsteproducenter svarar för att kundens språkliga rättigheter tillgodoses i enlighet med nämnda skyldigheter. Tjänsteproducenten ska på eget initiativ se till att kundens språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken.

Ett landskap kan dock på ansökan bevilja en privat producent av direktvalstjänster dispens från skyldigheten att producera tjänster på båda nationalspråken i en tvåspråkig kommun. En förutsättning för dispens är att kunderna inom det område där tjänsteenheten finns på lika villkor har tillgång till andra tjänsteenheter för producenter av direktvalstjänster, så att kunderna kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet.

Landskapet ska återkalla en dispens som det beviljat, om förhållandena inom det område där tjänsteenheten finns efter det att dispensen beviljades förändras så, att kunderna inte har tillgång till direktvalstjänster på lika villkor på båda nationalspråken och så att kunden kan utnyttja sin valfrihet.

I fråga om rätten att i samband med direktvalstjänster använda samiska ska tillämpas 6 § 1 mom. i lagen om ordnande av social- och hälsovård. I fråga om direktvalstjänster som produceras av affärsverk iakttas det som i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård föreskrivs om språkliga rättigheter.

41 §

Språket för tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget

Landskapet ska så långt möjligt se till att tjänster som tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget finns tillgängliga inom landskapet på landskapets språk, så att kundens valfrihet förverkligas i fråga om dessa tjänster. Bestämmelser om landskapets möjligheter att beakta de språkliga förhållandena i ersättningarna till producenterna finns i 71 och 72 §.

Tjänster som tillhandahålls mot kundsedel eller enligt en personlig budget ska produceras på finska eller svenska eller på bägge språken. Tjänsteproducenten ska underrätta kunden om på vilket språk den tillhandahåller tjänster innan tjänsten tillhandahålls. Dessutom ska en producent av kundsedelstjänster i det allmänna datanätet uppge vilka språk tjänsterna tillhandahålls på. Om tjänster tillhandahålls på bägge språken, har kunden rätt att välja vilket språk som används i samband med tjänsten.

42 §

Villkor som landskapet ställer på tjänsteproducenter

Landskapet kan för producenter av direktvalstjänster samt för producenter av tjänster som tillhandahålls mot kundsedel eller enligt en personlig budget ställa villkor i fråga om kvaliteten, resurserna och tillgängligheten samt servicekedjorna och samordningen av tjänsterna och även ställa andra villkor för tjänsteproduktionen i syfte att främja befolkningens hälsa och välfärd samt lika tillgång i landskapet till tillräckliga tjänster som motsvarar befolkningens servicebehov eller som annars behövs för att landskapets organiseringsansvar ska bli uppfyllt.

Dessa tjänsteproducenter ska när de producerar tjänster enligt denna lag uppfylla de villkor som landskapet ställt. Villkoren ska vara enhetliga för alla de företag, sammanslutningar och yrkesutövare samt de social- och hälsocentraler och mun- och tandvårdsenheter vid affärsverken som producerar tjänster av samma slag.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Landskapet kan fatta beslut om att begränsa ett villkor enligt 1 mom. som har uppställts för producenter av direktvalstjänster till att gälla endast social- och hälsocentraler eller mun- och tandvårdsenheter som är verksamma i ett visst område av landskapet eller tjänster som landskapet bestämt.

43 §

Förvaltningsbeslut om villkor som ställs på tjänsteproducenter

Landskapet ska i enlighet med 42 § fatta ett förvaltningsbeslut om de villkor som uppställs för tjänsteproducenter. Villkoren kan träda i kraft tidigast tre månader efter det att förvaltningsbeslutet fattats. Landskapet kan ändra beslutet, om villkoren behöver ändras till följd av en ändring i lagstiftningen eller för att landskapets organiseringsansvar ska bli uppfyllt eller den servicestrategi som avses i 14 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård ska bli genomförd.

Villkoren ska publiceras i det allmänna datanätet. Tjänsteproducenterna är skyldiga att iaktta villkoren i det förvaltningsbeslut som gäller vid varje tidpunkt.

44 §

Principerna för behandlingen av tjänsteproducenter

Landskapet ska behandla tjänsteproducenterna på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt. Landskapet ska vid tillämpningen av valfrihetssystemet iaktta principerna om öppenhet och proportionalitet.

45 §

Anmälan som producent av direktvalstjänster och kundsedelstjänster

En tjänsteproducent och dess tjänsteenheter som uppfyller kraven i 38–41 § och villkoren i 42 § ska på basis av en anmälan till landskapet godkännas som privat producent av direktvalstjänster eller producent av kundsedelstjänster. Anmälan ska innehålla uppgift om tjänsteproducentens namn, personbeteckning eller företags- och organisationsnummer samt kontaktuppgifter och en förbindelse att iaktta de krav på tjänsteproduktionen som anges i denna lag, lagen om ordnande av social- och hälsovård och annan lagstiftning samt de krav på tjänsterna som landskapet bestämt.

Av anmälan ska dessutom följande uppgifter framgå, till den del de avviker från uppgifterna i registret över tjänsteproducenter:

- 1) tjänsteenhetens namn och kontaktuppgifter,
- 2) verksamhetsställets placering och kontaktuppgifter samt det geografiska område där tjänsterna är tillgängliga, om tjänster produceras för att tillhandahållas utanför ett fast verksamhetsställe,
- 3) vilka tjänster tjänsteenheten producerar,
- 4) en bedömning av vilken del av tjänsterna som enheten producerar själv som egen verksamhet och vilken del som skaffas från andra tjänsteproducenter,
- 5) vilka tjänster som vid behov ska skaffas från andra tjänsteproducenter,
- 6) den i tjänsteverksamheten deltagande personalens antal och utbildning, samt
- 7) kontaktpersonens namn och kontaktuppgifter.

Anmälan ska ges in till landskapet via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska anges i anmälan och om de datatekniska kraven på en elektronisk anmälan får vid behov utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

46 §

Godkännande av producenter av direktvalstjänster och kundsedelstjänster

Landskapet godkänner privata producenter av direktvalstjänster och dess tjänsteenheter samt producenter av kundsedelstjänster på basis av anmälningar som gjorts enligt 45 §. Landskapet godkänner samtidigt de tjänster som producenten av direktvalstjänster eller kundsedelstjänster skaffar från andra tjänsteproducenter.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Landskapet kan före beslutet om godkännande inspektera verksamheten hos en producent av direktvalstjänster och lokalerna hos dess tjänsteenheter. Inspektionen får dock inte omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur.

Landskapet ska på tjänstens vägnar av andra myndigheter inhämta de tilläggsuppgifter som eventuellt behövs för godkännandet. Landskapet har rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få de uppgifter som är nödvändiga för att bedöma om villkoren för att en tjänsteproducent godkänns blir uppfyllda och som gäller tjänsteproducentens ekonomi och verksamhet samt i denna lag avsedda ekonomiska och funktionella förutsättningar att tillhandahålla direktvalstjänster. Uppgifterna får lämnas till landskapet genom en teknisk anslutning eller annars på elektronisk väg.

Landskapet ska fatta beslut om godkännande av en tjänsteproducent inom fyra veckor från det att anmälan inkommit.

47 §

Återkallande av godkännande

Om en privat producent av direktvalstjänster, dess tjänsteenhet eller tjänsteproducentens underleverantör enligt 53 § eller en producent av kundsedelstjänster eller dess underleverantör inte längre uppfyller de verksamhetsförutsättningar som föreskrivs i 38–42 § eller om tjänsterna har andra kvalitativa brister som äventyrar klient- eller patientsäkerheten, ska landskapet för tjänsteproducenten sätta ut en tillräcklig tidsfrist enligt 81 § för avhjälpande av bristerna. Om producenten inte har åtgärdat bristerna, överträdelserna eller försummelseerna inom utsatt tid, ska landskapet återkalla sitt godkännande. Återkallandet kan i stället för en tjänsteproducent också gälla en tjänsteproducents tjänsteenhet. Landskapet ska återkalla sitt godkännande också om producenten inte längre finns i registret över tjänsteproducenter, om tillsynsmyndigheten har förbjudit producentens verksamhet, om producenten har gått i konkurs eller om klient- eller patientsäkerheten är utsatt för omedelbar allvarlig fara.

Landskapet återkallar godkännandet av en tjänsteproducent också på grundval av en anmälan från producenten eller om producenten slutar producera direktvalstjänster eller kundsedelstjänster.

48 §

Avtal med producenter av direktvalstjänster

Innan en privat tjänsteproducent börjar producera direktvalstjänster ska producenten och landskapet ingå avtal om den producentens specifika tillämpningen av det förvaltningsbeslut som avses i 43 § och det godkännande som avses i 46 §.

Avtalstvister ska behandlas som förvaltningstvistemål på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

49 §

En tjänsteproducents meddelande om iakttagande av produktionsvillkoren

När en tjänsteproducent tar emot en kund som fått en kundsedel ska producenten av kundsedelstjänsten meddela det affärsverk som har beviljat kundsedeln att producenten av kundsedelstjänsten förbinder sig att iaktta villkoren för tjänsteproduktionen och att producera tjänsten i enlighet med kundplanen mot fastställd ersättning.

När en tjänsteproducent tar emot en kund som beviljats en personlig budget ska tjänsteproducenten meddela det affärsverk som fattat beslut om den personliga budgeten att tjänsteproducenten förbinder sig att iaktta villkoren för tjänsteproduktionen och att producera tjänsten i enlighet med beslutet.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

50 §

Förteckning över tjänsteproducenter

Landskapet för i det allmänna datanätet en förteckning över producenter av direktvalstjänster och producenter av kundsedelstjänster. Uppgifterna ska på begäran ges kunderna också muntligt eller skriftligt. Av förteckningen ska åtminstone framgå namnen på och kontaktuppgifterna för tjänsteenheterna och deras verksamhetsställen samt de tjänster som produceras vid dem, ansvariga personer med kontaktuppgifter samt uppgifter om tjänsternas tillgänglighet.

51 §

Avtal om direktvalstjänster samt ändring av avtalet

En privat producent av direktvalstjänster ska ingå ett i 48 § avsett avtal med ett landskap om de social- och hälsocentraler eller de mun- och tandvårdsenheter som finns i landskapet innan centralerna och enheterna inleder sin verksamhet. En privat producent av direktvalstjänster är inte skyldig att producera andra tjänster i sin tjänsteenhet än de tjänster om vilka har avtalats med det landskap där tjänsteenheten finns.

När direktvalstjänster tillhandahålls ska det avtal iakttas som det landskap som ansvarar för ordnandet av kundens tjänster har ingått med den privata producent av direktvalstjänster som kunden har valt. Om det ansvariga landskapet inte har ingått avtal med den privata producent av direktvalstjänster som kunden har valt, ska det avtal iakttas som tjänsteproducenten har ingått med det landskap där den social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet som kunden har valt är verksam.

Landskapet kan till följd av en ändring i lagstiftningen eller ett i 43 § avsett förvaltningsbeslut ensidigt ändra ett i 48 § avsett avtal samt beloppet av och grunderna för ersättningar som landskapet betalar för direktvalstjänster, om det inte föreskrivs något annat i lag eller i en förordning som utfärdats med stöd av lag. De ändringar som landskapet bestämt träder i kraft efter en övergångsperiod som landskapet meddelar, dock tidigast 30 dagar från det att tjänsteproducenten anses ha fått del av ändringen. Landskapet ska då det fastställer övergångsperioden beakta ändringens karaktär samt konsekvenserna för tjänsteproducenterna och kunderna.

52 §

Uppsägning och hävning av avtal

Tjänsteproducenten kan säga upp ett sådant avtal om produktion av direktvalstjänster som gäller tills vidare. Uppsägningen kan gälla en enskild tjänsteenhet. Uppsägningen träder i kraft tidigast sex månader från det att landskapet underrättats om uppsägningen.

Om en tjänsteproducent säger upp avtalet med anledning av ändringar som landskapet med stöd av 51 § har gjort i ett avtal, ska under uppsägningstiden iakttas de villkor som gällde före ändringen. Om tjänsteproducenten inte inom 30 dagar från det att tjänsteproducenten anses ha fått del av ändringen skriftligen har underrättat landskapet om uppsägningen av avtalet, anses tjänsteproducenten ha godkänt ändringarna.

Om landskapet väsentligt har brutit mot avtalsvillkoren eller om landskapet inte inom en av producenten utsatt skälig tid har åtgärdat sina förfaranden, kan tjänsteproducenten häva avtalet.

Landskapet ska efter att ha hört tjänsteproducenten säga upp ett avtal helt eller för en enskild tjänsteenhet, om producenten upprepade gånger har åsidosatt sina lagstadgade skyldigheter eller villkoren i ett beslut enligt 43 § eller ett avtal enligt 48 § och inte har avhjälpt bristerna inom en skälig tidsfrist som bestämts av landskapet. Uppsägningen träder i kraft tidigast tre månader från det att tjänsteproducenten underrättats om uppsägningen.

Landskapet ska häva ett avtal helt eller för en enskild tjänsteenhet, om tjänsteproducenten väsentligt har brutit mot ett avtal enligt 43 §, avtalsvillkoren eller sina lagstadgade skyldigheter i övrigt eller gått i konkurs

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

och tjänsteproducenten inte har åtgärdat sina förfaranden inom en skälig tidsfrist som bestämts av landskapet. Avtalet hävs omedelbart, om tjänsteproducenten inte längre finns i registret över tjänsteproducenter, om tillsynsmyndigheten har förbjudit producentens verksamhet eller om landskapet har återkallat sitt godkännande.

Landskapet ska se till att kunderna, trots att ett avtal har sagts upp eller hävts, får de tjänster som de behöver utan avbrott.

9 kap.

Tjänsteproduktionen och tjänsteproducenternas skyldigheter

53 §

Produktion av direktvalstjänster

En producent av direktvalstjänster kan producera tjänsterna själv eller skaffa tjänster från andra tjänsteproducenter. Den bedömning av servicebehovet och det upprättande av en kundplan som avses i 33 § 1 och 2 mom. får emellertid inte skaffas från en annan tjänsteproducent.

En producent av direktvalstjänster som på det sätt som avses i 1 mom. skaffar tjänster från en annan producent ska se till att denna uppfyller de verksamhetsförutsättningar som föreskrivs i 38–40 och 42 §. Producenten av direktvalstjänster svarar för tjänster som underleverantören tillhandahåller enskilda kunder och har ett övergripande ansvar för direktvalstjänster som tillhandahålls enskilda kunder.

54 §

Skyldigheter för producenter av direktvalstjänster

En producent av direktvalstjänster svarar för produktion av i 18 § avsedda direktvalstjänster inom social- och hälsovård, direktvalstjänster inom mun- och tandvård eller för bägge helheterna i enlighet med lagstiftningen och de villkor som landskapet har ställt enligt 42 §. Tjänsteproducenten kan dock själv, om inte något annat följer av de villkor som landskapet uppställt enligt 42 §, bestämma på vilket område den producerar tjänster som ska tillhandahållas utanför dess tjänsteenhet, om sådana tjänster ingår i direktvalstjänsterna. Tjänsteproducenten ska då på förhand offentligt ange det geografiska område där tjänster produceras för att tillhandahållas utanför tjänsteenheten.

En producent av direktvalstjänster ska meddela landskapet och sina kunder väsentliga förändringar i tjänsteproduktionen minst två månader före ändringen och i fråga om smärre ändringar minst två veckor före ändringen. Om en ändring beror på åtgärder som till följd av en störningssituation eller undantagsförhållanden är nödvändiga för att trygga tjänsteproduktionens kontinuitet, ska landskapet underrättas om ändringen utan dröjsmål efter det att producenten har fått vetskap om den. Meddelandet ska sändas via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. Närmare bestämmelser om vilka ändringar som betraktas som väsentliga ändringar i fråga om produktionen av tjänster får vid behov utfärdas genom förordning av statsrådet.

En producent av direktvalstjänster ska inom sitt verksamhetsområde samarbeta med landskapet och kommunerna för att främja välfärd och hälsa på det sätt som bestämts i avtalet med landskapet.

Bestämmelser om skyldigheten för en producent av direktvalstjänster att anta hälso- och sjukvårdsstuderande till utbildning som ges i tjänsteenheten och praktik i anslutning därtill finns i 23 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

En producent av direktvalstjänster ska i det allmänna datanätet lämna aktuell information om de faktiska väntetiderna för en tjänst. På begäran ska kunderna informeras om saken också muntligt eller skriftligt.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Väntetiderna får inte överskrida de maximitider för att få vård som föreskrivs i 51 § i hälso- och sjukvårdslagen.

55 §

Skuldigheter för tjänsteproducenter när tjänster tillhandahålls mot kundsedel och enligt en personlig budget

En tjänsteproducent som tillhandahåller tjänster mot kundsedel eller enligt en personlig budget svarar för innehållet i och produktionen av tjänsterna enligt vad som framgår av kundsedeln eller av beslutet om den personliga budgeten. Tjänsteproducenten kan emellertid själv bestämma inom vilket område den producerar tjänster som tillhandahållas utanför dess verksamhetsställe. En producent av kundsedelstjänster ska då på förhand offentligt meddela inom vilket geografiskt område den producerar tjänster utanför tjänsteenheten.

En producent av kundsedelstjänster ska via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. lämna aktuell information om de tjänster som tillhandahålls mot kundsedel, om eventuella villkor för tillhandahållandet i fråga om kundsedelns värde eller tjänsternas innehåll, samt om väntetiderna för tjänsterna. Informationen ska på begäran ges kunden också muntligt eller skriftligt.

56 §

Skuldighet att i bokföringen särredovisa direktvalstjänster som produceras av affärsverk

I landskapets bokföring ska direktvalstjänsterna avskiljas från landskapets övriga verksamhet genom att verksamhetens inkomster och utgifter samt tillgångar och kapital hålls åtskilda från landskapets övriga verksamhet och ekonomi, så att det av uppgifterna framgår att fördelningen av direktvalstjänsterna inte snedvrider konkurrensen. För direktvalstjänsterna ska det för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys samt uppges noter till dem. Balansräkningen och resultaträkningen ska upprättas i enlighet med landskapslagen och bokföringslagen (1336/1997).

För direktvalstjänsterna ska det upprättas en verksamhetsberättelse i enlighet med bestämmelserna i landskapslagen, bokföringslagen och denna lag. I verksamhetsberättelsen ska lämnas uppgifter om nyckeltal för direktvalstjänsternas kostnader, effektivitet, kvalitet och verkningsfullhet.

57 §

Särredovisning av privata tjänsteproducenters verksamhet

En privat tjänsteproducent ska i sin bokföring särredovisa

- 1) offentlig finansiering som har beviljats för produktion av direktvalstjänster,
- 2) finansiering som har beviljats för produktion av företagshälsovårdstjänster.

Ett särredovisningsskyldigt företag som avses i 1 mom. är skyldigt att särredovisa verksamheter enligt 1 mom. på så sätt att det av redovisningen

- 1) för varje verksamhet framgår alla inkomster och utgifter som konsekvent ska särredovisas enligt objektiva principer för kostnadsberäkning,
- 2) som tilläggsuppgifter framgår en tydlig beskrivning av de ovannämnda principerna för kostnadsberäkning.

Intäkterna från och kostnaderna för de verksamheter som särredovisas enligt denna lag ska per räkenskapsperiod presenteras i en separat resultaträkning som ska kunna härledas från det särredovisningsskyldiga företagets bokföring. Vid upprättandet av resultaträkningen ska de bokföringsbestämmelser iakttas som tillämpas på det särredovisningsskyldiga företaget.

Resultaträkningar med tilläggsuppgifter om särredovisade verksamheter är offentliga och ska som noter tas med i det särredovisningsskyldiga företagets bokslut.

Bestämmelser om det närmare innehållet i och offentliggörandet av resultaträkningar och tilläggsuppgifter om särredovisade verksamheter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

58 §

Tjänsteproducenternas skyldighet att lämna boksluts- och beskattningsuppgifter

Privata producenter av direktvalstjänster och producenter av kundsedelstjänster ska lämna följande uppgifter om sin verksamhet och ekonomi enligt denna lag samt om beskattningen:

- 1) bokslut och verksamhetsberättelse, om en sådan ska ha sammanställts,
- 2) följande beskattningsuppgifter i fråga om den senast slutförda beskattningen:
 - a) beskattningsbar inkomst enligt 30 § i inkomstskattelagen (1535/1992),
 - b) den debiterade inkomstskatt som framgår av ett beskattningsbeslut som avses i 51 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995),
 - c) hela företagsgruppens yttersta moderföretags namn och beskattningsort,
 - d) hela företagsgruppens omsättning och vinst eller förlust före skatt samt skatter,
- 3) en bolagsstyrningsrapport som avses i 7 kap. 7 § i värdepappersmarknadslagen (746/2012),
- 4) en icke-finansiell rapport som avses i 3 a kap. 2 § i bokföringslagen,
- 5) en redogörelse för verksamhetsprinciperna i fråga om forsknings- och utvecklingsverksamhet och om verksamhetens omfattning, och
- 6) en redogörelse för om hur kundernas respons och utvecklingsförslag har beaktats i tjänsteproducentens verksamhet.

Små företag som avses i 1 kap. 4 a § i bokföringslagen och mikroföretag som avses i 4 b § i det kapitlet behöver endast lämna de uppgifter om bokslutet som avses i 1 mom. 1 punkten samt de uppgifter som nämns i 1 mom. 2 punkten.

En privat producent av direktvalstjänster och en producent av kundsedelstjänster som är ett i 1 kap. 6 § i bokföringslagen avsett koncernföretag som utgår i en sådan stor koncern som avses i 1 kap. 6 a § 1 mom. 2 punkten i den lagen och som även omfattar minst ett utländskt koncernföretag eller skattemässigt fast driftställe, ska utöver de uppgifter som föreskrivs i 1 mom. lämna följande uppgifter om hela koncernens yttersta moderföretag och om koncernföretagen i den koncern som lyder under moderföretaget, specificerade land för land:

- 1) omsättning,
- 2) betalda och erhållna ersättningar för immateriella rättigheter, specificerade som ersättningar mellan parter inom samma koncern och mellan externa parter,
- 3) räntekostnader och ränteintäkter för lån, specificerade som räntor och intäkter mellan parter inom samma koncern och mellan externa parter,
- 4) de till koncernen hörande bolagens namn, karaktären av deras verksamhet samt deras skattemässiga hemviststater och var de är belägna, om de inte är belägna i den skattemässiga hemviststaten,
- 5) ackumulerade vinstmedel,
- 6) inbetald och upplupen inkomstskatt samt källskatt, och
- 7) uppgifter om de informationskällor och valutor som använts vid produktionen av de uppgifter som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 3 mom. ska också tillämpas på sådana privata producenter av direktvalstjänster och producenter av kundsedelstjänster som enligt utländska bestämmelser som motsvarar bokföringslagen är i en jämförbar ställning med ett i 1 kap. 6 § i bokföringslagen avsett koncernföretag inom en utländsk koncern som överskrider de gränsvärden för stora koncerner som avses i 1 kap. 6 a § 1 mom. 2 punkten. i den lagen. Bestämmelserna i 3 mom. ska dessutom tillämpas på en sådan privat producent av direktvalstjänster och en sådan producent av kundsedelstjänster som har ett utländskt fast driftställe eller som är ett utländskt företag som i Finland har ett i 13 a § i inkomstskattelagen avsett fast driftställe. I sistnämnda fall ska 3 mom. tillämpas, om tjänsteproducenten överskrider de gränsvärden för stora koncerner som avses i 1 kap. 6 a § 1 mom. 2 punkten i bokföringslagen. När 3 mom. tillämpas på ett enskilt företag som har ett fast driftställe, ska uppgifterna om företaget och dess fasta driftställen lämnas specificerade land för land.

Informationen ska lämnas via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. Närmare bestämmelser om detaljerna i informationen till landskapet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Dessutom ska sådana uppgifter om en stor koncern som avses i 3 mom. tas in i den offentliga verksamhetsberättelsen för en producent av sådana tjänster som avses i denna lag.

59 §

Tjänsteproducenternas skyldighet att informera om verksamheten

Producenter av direktvaltjänster ska informera landskapet om kunderna, om de tjänster som tillhandahållits kunderna och om tjänsternas verkningsfullhet. Dessutom ska landskapet informeras om kostnaderna för de tjänster som omfattas av valfriheten. Tjänsteproducenter som producerar tjänster mot kundsedel eller enligt en personlig budget ska ge motsvarande uppgifter till affärsverket som i sin tur ska vidarebefordra dem till landskapet.

Uppgifterna ska lämnas till landskapet och affärsverket via den informationshanteringstjänst som avses i 77 § 1 mom. Närmare bestämmelser om detaljerna i informationen till landskapet och affärsverket samt om hur informationen ska lämnas får utfärdas genom förordning av statsrådet.

60 §

Tjänsteproducenternas ansvar för tjänsterna

Tjänsteproducenternas ansvar för tjänsterna bestäms enligt vad som föreskrivs i denna lag eller någon annanstans samt utifrån de förutsättningar eller villkor som landskapet fastställt för verksamheten. Dessutom svarar tjänsteproducenterna för kostnaderna för undanröjande av vårdkomplikationer och motsvarande som hänför sig till tjänsterna.

61 §

Prissättning av landskapets tjänster i fråga om direktvaltjänster som produceras av affärsverk

I fråga om tjänster som landskap, affärsverk och i 16 kap. i landskapslagen avsedda servicecenter tillhandahåller ett affärsverks producenter av direktvaltjänster ska en marknadsmässig prissättning tillämpas.

62 §

Tryggande av en jämlik konkurrens mellan offentlig och privat verksamhet

Bestämmelser om tryggande av jämlika verksamhetsförutsättningar för offentlig och privat tjänsteproduktion finns i konkurrenslagen (948/2011).

10 kap.

Ersättningar till tjänsteproducenter

Allmänna principer

63 §

Allmänna ersättningsprinciper

De ersättningar som betalas till tjänsteproducenterna ska sporra till effektiva tjänster samt främja befolkningens hälsa och välfärd och upprätthållandet av befolkningens funktionsförmåga. Ersättningarna ska stödja effektivitetsmålen för social- och hälsovårdstjänsterna, invånarnas valfrihet och en hållbar landskapsekonomi.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Ersättning till producenter av direktvalstjänster

64 §

Ersättningar som betalas till producenter av direktvalstjänster

Landskapet beslutar i anslutning till styrningen av tjänsteproduktionen om ersättningar till producenter av direktvalstjänster, till den del det inte föreskrivs närmare om saken i denna lag och i den förordning som utfärdats med stöd av denna lag.

Landskapet ska anvisa de social- och hälsocentraler och mun- och tandvårdsenheter som affärsverket som egen produktion är huvudman för ersättning på samma allmänna grunder som den anvisar andra producenter av direktvalstjänster ersättning.

Landskapet kan genom sitt beslut ändra beloppet av och grunderna för de ersättningar som det betalar för direktvalstjänster på det sätt som avses i 51 §.

65 §

Fasta ersättningar

En producent av direktvalstjänster får för varje registrerad kund en fast ersättning som bestäms av landskapet. Med fast ersättning avses en kundrelaterad ersättning som baserar sig på behovsfaktorer och som landskapet betalar direkt till producenten av direktvalstjänster. Den kundrelaterade ersättningen betalas för den tid som producenten av direktvalstjänster ansvarar för de tjänster som avses i 18 §.

I fråga om mun- och tandvården ska den fasta ersättningens andel vara minst hälften av det anslag som landskapet anvisat för direktvalstjänster inom mun- och tandvården. I fråga om andra direktvalstjänster ska den fasta ersättningens andel vara minst 2/3 av det anslag som landskapet anvisat för direktvalstjänster.

När landskapen bestämmer storleken på de fasta ersättningarna ska de utgå från nationella behovsfaktorer. I fråga om mun- och tandvården ska som nationella behovsfaktorer beaktas kundernas ålder, kön, sjukfrekvens och socioekonomiska faktorer. I fråga om andra direktvalstjänster ska som behovsfaktorer beaktas kundernas ålder, kön, sjukfrekvens, sysselsättning och andra socioekonomiska faktorer.

Närmare bestämmelser om storleken på de fasta ersättningar som avses i 2 mom. och om de nationella behovsfaktorer som avses i 3 mom. samt om viktcoefficienterna får utfärdas genom förordning av statsrådet. Institutet för hälsa och välfärd ska bereda viktcoefficienter för behovsfaktorerna.

66 §

Den tid som den fasta ersättningen grundar sig på

Landskapet betalar för direktvalstjänster ersättning till en tjänsteproducent för den tid som producenten har ansvarat för produktionen av tjänster till en kund.

67 §

Betalningssätt och betalningstidtabell för ersättningar

Landskapet och tjänsteproducenten avtalar i det avtal som avses i 48 § om betalningssättet och betalningstidtabellen för ersättningarna.

Landskapet får inte betala förskott till tjänsteproducenterna för produktion av direktvalstjänster.

Närmare bestämmelser om betalningssättet och betalningstidtabellen enligt 1 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

68 §

Prestationsbaserade ersättningar

Landskapet kan besluta om sådana åtgärder eller tjänster för vilka det betalas prestationsbaserad ersättning till tjänsteproducenterna, om detta är motiverat med tanke på de principer som avses i 63 §.

I fråga om de prestationsbaserade ersättningarna inom mun- och tandvården tillämpas samma ersättningsgrunder i hela landet.

Närmare bestämmelser om de åtgärder och tjänster som avses i 2 mom. samt om deras närmare innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet. Dessutom får bestämmelser om minimibeloppen för ersättningarna för åtgärder och tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet, så att ersättningarna i enlighet med 63 § stöder effektivitetsmålen för social- och hälsovårdstjänsterna, invånarnas valfrihet och en hållbar landskapsekonomi.

69 §

Incitamentsbaserade ersättningar

Landskapet kan utöver de ersättningar som avses i 65 och 68 § till en tjänsteproducent betala incitamentsbaserade ersättningar enligt producentens prestationer i enlighet med kriterier som landskapet har bestämt på förhand. De incitamentsbaserade ersättningarna ska bestämmas enligt faktorer som beskriver tjänsternas kvalitet, kostnadseffektivitet och verkningsfullhet eller enligt andra mål som landskapet ställt upp.

Landskapet kan också använda ett incitamentsystem som innebär att kostnadsfördelarna inom hela servicekedjan fördelas mellan kedjans producenter och landskapet, förutsatt att de kvalitativa och övriga kriterierna uppfylls.

Landskapet ska använda likvärdiga indikatorer och kriterier för bedömningen av producenternas prestationer när det gäller direktvalstjänster. Landskapet ska underrätta tjänsteproducenterna om de indikatorer och kriterier som kommer att tillämpas, samt ändringar av dem, i så god tid att tjänsteproducenterna kan planera sin verksamhet utifrån kraven.

Närmare bestämmelser om de indikatorer i fråga om tjänsternas kvalitet, kostnadseffektivitet och verkningsfullhet som används som grund för incitamentsbaserade ersättningar samt om minimi- och maximibeloppen av de incitamentsbaserade ersättningar som betalas med stöd av dessa indikatorer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

70 §

Andra ersättningar till producenter av direktvalstjänster

Landskapet och en tjänsteproducent kan avtala om andra ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenten utöver den fasta ersättningen. Med hjälp av sådana andra ersättningar kan landskapet beakta särdrag inom sitt område, exempelvis olika lokala förhållanden som avser befolkningstäthet, avlägset läge, språkliga förhållanden och andra motsvarande omständigheter.

Genom förordning av statsrådet får sådana bestämmelser utfärdas som gäller de närmare grunderna för andra ersättningar till producenter av direktvalstjänster och som behövs för att den riksomfattande jämlikheten ska nås och de mål som avses i 63 § ska förverkligas.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Kundsedel och personlig budget

71 §

Ersättningar till producenter av kundsedelstjänster

Affärsverket fattar beslut om de ersättningar som betalas till producenter av kundsedelstjänster och om den incitamentsbaserade andel som kundsedeln eventuellt omfattar. Kundsedelns värde bestäms enligt 24 § 4 mom.

Affärsverket ska, upp till ett värde som landskapet bestämt på förhand, ersätta de kostnader som en tjänsteproducent har för sådana tjänster som en kund får mot en kundsedel som affärsverket beviljat. Om tjänsteproducenten på förhand för tjänsten har uppgett ett pris som är lägre än kundsedelns värde, ska ersättningen betalas enligt det pris som tjänsteproducenten uppgett.

En kundsedel kan omfatta en incitamentsbaserad andel som tjänsteproducenten får om tjänsten uppfyller de kriterier för kvalitet och verkningsfullhet som landskapet har angett på förhand. Indikatorerna och grunderna för den incitamentsbaserade ersättningen ska ställas högre än standarden på tjänsterna enligt lagstiftningen och vedertagen praxis.

En producent av kundsedelstjänster ska sända uppgifterna om de tjänster som tillhandahållits kunden och om kostnaderna för produktionen av tjänsterna till det affärsverk som har beviljat kundsedeln. Affärsverket ska betala ersättningen senast två veckor från det att affärsverket tog emot uppgifterna om tjänsterna och kostnaderna för dem.

En producent av kundsedelstjänster får inte hos kunden ta ut avgifter för tjänster som tillhandahållits mot en kundsedel.

72 §

Ersättningar för tjänster som tillhandahålls enligt en personlig budget

Affärsverket ska, upp till ett värde som landskapet bestämt på förhand, ersätta tjänsteproducenten för kostnaderna för sådana tjänster som en kund får enligt en personlig budget. Den personliga budgetens värde bestäms enligt 30 § 3 mom. Kunden svarar emellertid själv gentemot tjänsteproducenten för kostnaderna för sådana tjänster som inte är avsedda att betalas med den personliga budgeten och som inte ingår i kundplanen.

Tjänsteproducenten ska sända affärsverket tillräckliga uppgifter om de tjänster som tillhandahållits kunden och om kostnaderna för produktionen av tjänsterna. Affärsverket ska betala ersättningen senast tre veckor från det att affärsverket tog emot uppgifterna om tjänsterna och kostnaderna för dem.

Tjänsteproducenten får inte hos kunden ta ut avgifter för tjänster som tillhandahållits enligt en personlig budget.

Övriga bestämmelser om ersättningar

73 §

Ersättningar till tjänsteproducenter som verkar i ett annat landskap

Ersättning till en privat producent av direktvalstjänster som en kund valt ska betalas av det landskap som ansvarar för ordnandet av social- och hälsovårdstjänster för kunden i fråga, om detta landskap har ingått ett avtal enligt 48 § med producenten.

Om det landskap som ansvarar för ordnandet av tjänsterna för kunden inte har ingått avtal med den privata producent av direktvalstjänster som kunden valt, ska ersättningen betalas av det landskap inom vars område den social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet som tillhandahållit tjänsterna finns.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Det landskap som ansvarar för ordnandet av tjänsterna för kunden är skyldigt att till det landskap som avses i 2 mom. ersätta kostnaderna för tillhandahållandet av direktvalstjänster. Ersättningens storlek bestäms enligt 51 § 2 mom.

När kunden tillfälligt på det sätt som avses i 8 § eller av brådskande orsaker på det sätt som avses i 9 § anlitar tjänster vid en annan social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet än den som han eller hon har valt, betalar den producent av direktvalstjänster som kunden valt en ersättning till den tillfälliga tjänsteproducenten. Ersättningen ska basera sig på produktifieringen eller det produktpris som ligger till grund när den som tillhandahåller tjänster följer upp sin verksamhet.

Om ett affärsverk eller dess social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet har en kund som är invånare i ett annat landskap, ska 37 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård tillämpas på kostnadsersättningen.

Närmare bestämmelser om ersättningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

74 §

Folkpensionsanstaltens uppgifter vid utbetalning av ersättningar

Folkpensionsanstalten ansvarar för administrationen och det tekniska genomförandet av den riksomfattande betalningsrörelsen i anslutning till ersättningar enligt denna lag.

Landskapen ansvarar för utformningen och styrningen av ersättningarna. Folkpensionsanstalten beräknar de fasta ersättningar som avses i 65 §.

Landskapen och Folkpensionsanstalten ska i enlighet med 2 § 2 mom. i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) närmare avtala om skötseln av den riksomfattande betalningsrörelse som avses i 1 mom.

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna rätt att av landskapen och tjänsteproducenterna och av statliga myndigheter få de uppgifter som behövs för att administrera utbetalningen enligt 1 mom. och för att beräkna den fasta ersättningen enligt 2 mom. När Folkpensionsanstalten beräknar den fasta ersättningen enligt 2 mom. har den dessutom rätt att använda uppgifter som den har fått för fullgörande av andra uppdrag som föreskrivits för den, om uppgifterna är nödvändiga för att beräkna de fasta ersättningar som avses i 65 §.

11 kap. Särskilda bestämmelser

75 §

Straffrättsligt tjänste- och skadeståndsansvar

På personer som är anställda hos en privat social- och hälsocentral eller mun- och tandvårdsenhet som producerar direktvalstjänster och på personer som är anställda hos en underleverantör till en privat producent av direktvalstjänster tillämpas vad som i 40 kap. i strafflagen (39/1889) föreskrivs om straffrättsligt tjänsteansvar när de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

76 §

Registrering av klient- och patientuppgifter

Ett landskap är den registeransvarige enligt 3 § 4 punkten i personuppgiftslagen (523/1999) när det gäller sådana klient- och patienthandlingar inom social- och hälsovården som uppkommer i verksamhet som omfattas av landskapets organiseringsansvar. Bestämmelser om dessa klient- och patienthandlingar och om behandlingen av dem finns i klientlagen, patientlagen, lagen om klienthandlingar inom socialvården (254/2015), kunduppgiftslagen, offentlighetslagen och personuppgiftslagen.

En tjänsteproducent har rätt att behandla sådana för kundens tjänster behövliga klient- och patientuppgifter som ingår i landskapets klient- och patientregister enligt 1 mom.

Tjänsteproducenter som producerar direktvalstjänster, kundsedelstjänster och social- och hälsovårdstjänster enligt en personlig budget samt andra tjänsteproducenter som verkar för de ovan nämnda räkning ska i sin verksamhet anlita sådana riksomfattande informationssystemtjänster som avses i kunduppgiftslagen. De klient- och patientuppgifter som grundar sig på dessa tjänster ska med hjälp av de riksomfattande informationssystemtjänsterna registreras i landskapets klient- och patientregister.

Skyldigheten att ansluta sig till de informationssystemtjänster som avses i kunduppgiftslagen och skyldigheten att registrera uppgifter om tjänsterna i landskapets klient- och patientregister gäller dock inte sådana tjänster och deras producenter som inte behöver registreras i det register som avses i 10 § i tjänsteproducentlagen.

77 §

Informationshanteringstjänster för valfriheten

För genomförandet av kundernas valfrihet finns det riksomfattande informationshanteringstjänster. Alla tjänsteproducenter som avses i denna lag ska använda dessa informationshanteringstjänster.

Informationshanteringstjänsterna omfattar

- 1) en tjänst för kundval där en kund kan anmäla sig som kund hos valfri producent av direktvalstjänster och dess tjänsteenhet samt hos valfritt affärsverk samt dess tjänsteenheter,
- 2) en informationstjänst för valfrihet, där det finns uppgifter om alla producenter av valfrihetstjänster enligt denna lag och om deras tjänster,
- 3) en hanteringstjänst genom vilken producenter gör de anmälningar som avses i 45, 54 och 55 § och där det finns uppgift om producenterna av direktvalstjänster och om avtal som ingåtts med de privata producenterna av direktvalstjänster,
- 4) en uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen där uppgifter om de tjänster som kunderna fått sänds till landskapet och till dem som beviljat kundsedlar och personliga budgetar,
- 5) en informationstjänst för tjänsteproducenternas samhällsansvar med de uppgifter om de privata tjänsteproducenternas verksamhet och ekonomi som avses i 58 §.

Den som tillhandahåller informationshanteringstjänster för valfriheten är skyldig att på det sätt som föreskrivs i 5 § 1 mom. i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) använda de stödtjänster som avses i den lagen. På användningen av stödtjänster i övrigt och på beslut om användningsskyldigheten tillämpas vad som föreskrivs i den lagen.

Sådana producenter av direktvalstjänster som avses i denna lag har oberoende av 5 § 3 mom. i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster rätt att i sin verksamhet använda identifieringstjänster, samlade förvaltningstjänster för internetbetalning och meddelandeförmedlingstjänsten enligt den lagen. För användningen av sådana stödtjänster som avses i detta moment får det tas ut en avgift som motsvarar statens sammanlagda kostnader för utförandet av tjänsten.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Informationssystemen för valfrihet kommunicerar med varandra på så sätt att informationen i dem kan hämtas via alla tjänster som avses ovan. De uppgifter i informationssystemen som avses i 2 mom. 2 och 5 punkten publiceras i det allmänna datanätet.

Närmare bestämmelser om informationsinnehållet i och funktionaliteten hos informationshanteringstjänsterna för valfrihet får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

78 §

Tillhandahållande av informationshanteringstjänster

Folkpensionsanstalten ska tillhandahålla den tjänst för kundval som avses i 77 § 2 mom. 1 punkten, den hanteringstjänst som avses i 2 mom. 3 punkten i den paragrafen och den uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen som avses i 2 mom. 4 punkten i den paragrafen. Tjänsten för kundval ska utformas så att den kan användas med hjälp av det medborgargränssnitt som avses i 19 § i kunduppgiftslagen.

Befolkningsregistercentralen ska tillhandahålla den informationstjänst för valfrihet som avses i 77 § 2 mom. 2 punkten som en del av det servicedatalager och den servicevy som avses i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster. När tjänsten utformas ska det register över tjänsteproducter som avses i tjänsteproducentlagen och andra informationshanteringstjänster som avses i 77 § i denna lag utnyttjas.

79 §

Informationshantering i fråga om kundsedel och personlig budget

Landskapet svarar för genomförandet av de informationshanteringslösningar som behövs för kundsedlar och personliga budgetar. Vid genomförandet ska landskapens informationssystemers interoperabilitet med de informationshanteringstjänster som avses i 77 § beaktas. Informationen i de system som landskapet svarar för ska göras tillgänglig för de i 77 § avsedda nationella informationshanteringstjänster för valfriheten i fråga om

- 1) kundsedlar som beviljats,
- 2) personliga budgetar som beviljats,
- 3) uppgifter om vem som producerar en tjänst som betalas med kundsedel eller en personlig budget,
- 4) uppgifter om de tjänster som tillhandahållits mot kundsedel eller enligt en personlig budget och om kundavgifter som tagits ut.

Landskapens programvara ska uppfylla de nationella krav på interoperabilitet som ställs i fråga om kundsedlar och personliga budgetar och utnyttja den informationstjänst för valfrihet som avses i 77 § 2 mom.

80 §

Tillsyn

Landskapet ska övervaka sådana inom sitt område verksamma producenter av social- och hälsovårdstjänster som tillhandahåller direktvalstjänster, kundsedelstjänster och tjänster som tillhandahålls enligt en personlig budget. Landskapet ska inom sitt område övervaka också tjänsteproducenter från vilka ovannämnda tjänsteproducenter skaffar tjänster som avses i denna lag. För tillsynen har landskapet trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt av tjänsteproducenterna få de uppgifter och utredningar som gäller producentens verksamhet och som är nödvändiga för tillsynen samt de uppgifter och handlingar som gäller den vård och de tjänster som producentens kunder fått och som är nödvändiga för att bedöma om tjänsterna är lämpliga. Dessutom har landskapet rätt att inspektera tjänsteproducenternas verksamhet och lokaler. Inspektionen får dock inte omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur. Inspektion får göras utan förhandsanmälan. I övrigt tillämpas på inspektion vad som föreskrivs i 39 § i förvaltningslagen.

Om det framkommer eventuella missförhållanden eller brister i en sådan tjänsteproducents verksamhet som avses i 1 mom., ska landskapet begära att producenten redogör för saken inom en av landskapet utsatt

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

tillräcklig tidsfrist. När missförhållanden eller brister framkommit ska landskapet kräva att de avhjälpas inom en av landskapet utsatt tillräcklig tidsfrist.

Om en producent av direktvalstjänster eller en producent av kundsedelstjänster inte avhjälpas missförhållandena eller bristerna inom den tidsfrist som landskapet satt ut, ska landskapet vidta åtgärder för att i enlighet med 47 § återkalla godkännandet och för att i enlighet med 52 § säga upp eller häva avtalet.

Bestämmelser om tillsynen över tjänsteproducenter finns i tjänsteproducentlagen. Landskapet ska i enlighet med 24 § i tjänsteproducentlagen omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om sådana missförhållanden i en tjänsteproducents verksamhet som det fått kännedom om. Om tillsynsmyndigheten i sin verksamhet får kännedom om missförhållanden i en sådan tjänsteproducents verksamhet som avses i denna lag, ska den omedelbart göra anmälan om saken till det landskap där tjänsteproducenten är verksam. Dessutom ska landskapet och tillsynsmyndigheten till varandra för kännedom sända sina inspektionsberättelser om tjänsteproducenternas verksamhet i landskapet.

81 §

Rätten att föra ärenden till landskapet för behandling

En kund har rätt att föra missförhållanden som han eller hon upplevt i samband med en tjänsteproducents service, tillgången till tjänster eller bemötandet av honom eller henne till landskapet för behandling. Om det i saken inte har gjorts en sådan anmärkning till tjänsteproducenten som avses i 23 § i klientlagen eller i 10 § i patientlagen och det enligt landskapets bedömning är ändamålsenligast att behandla ärendet som en anmärkning, kan landskapet överföra ärendet till den berörda tjänsteproducenten för behandling. Överföringen ska göras omedelbart efter bedömningen. Kunden ska underrättas om överföringen. Tjänsteproducenten ska underrätta det landskap som överfört ärendet om svaret.

Om landskapet tar upp det missförhållande som kunden påtalat till behandling ska landskapet ge kunden ett svar inom skälig tid.

Landskapet ska med anledning av ett ärende som förts till landskapet vidta åtgärder som avses i 80 § när de förutsättningar som avses i den paragrafen uppfylls. Vid behov kan landskapet hänvisa kunden till ett affärsverk för sådan bedömning av servicebehovet som avses i 34 § och som också är bindande för en producent av direktvalstjänster, eller ge kunden möjlighet att oberoende av tidsfristen byta producent av direktvalstjänster på det sätt som föreskrivs i 20 § 4 mom.

82 §

Ändringssökande

Ändring får sökas på det sätt som föreskrivs i landskapslagen

- 1) i sådana beslut av landskapet som avses i 18 § 7 mom. och som gäller inkluderande av i 18 § 2 och 4 mom. avsedda tjänster i direktvalstjänsterna,
- 2) i sådana beslut av landskapet som avses i 24 § 1 och 4 mom. och som gäller tjänster som produceras mot kundsedel,
- 3) i sådana beslut av landskapet som avses i 27 § 2 mom. och som gäller utvidgande av personkretsen för den personliga budgeten,
- 4) i sådana beslut av landskapet som avses i 40 § 2 mom. och som gäller dispens i fråga om språket för direktvalstjänster,
- 5) i sådana beslut av landskapet som avses i 40 § 3 mom. och som gäller återkallande av dispens i fråga om språket för direktvalstjänster,
- 6) i sådana beslut av landskapet som avses i 42 § 3 mom. och som gäller villkor som ställs på tjänsteproducenter,
- 7) i sådana beslut av landskapet som avses i 64 § och som gäller ersättningar till producenter av direktvalstjänster, och
- 8) i sådana beslut av affärsverket som avses i 71 § 1 mom. och som gäller ersättningar till producenter av kundsedelstjänster.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

I sådana beslut av landskapet som avses i 47 § och som gäller återkallande av godkännande av en privat producent av direktvalstjänster eller en producent av kundsedelstjänster får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Beslutet får verkställas trots ändringssökande.

I andra beslut får omprövning begäras hos den myndighet som avses i 130 § 2 mom. i landskapslagen på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut som har fattats med anledning av en begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Över förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som avses i 2 och 3 mom. får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

83 §

Styrningen av tillhandahållare av informationshanteringstjänster

I fråga om uppgifter enligt denna lag ska de som tillhandahåller informationshanteringstjänster som avses i 77 § 2 mom. stå under social- och hälsovårdsministeriets styrning.

12 kap.

Ikraftträdande, övergångsbestämmelser och tidtabell för införandet

84 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelserna i 90–92 och 94 § träder i kraft den 1 juli 2018.

Landskapet får från och med den 1 januari 2019 fatta i 18 § 7 mom. avsedda beslut om inkluderande av tjänster som avses i 18 § 2 och 4 mom. i direktvalstjänsterna, i 24 § avsedda beslut om ibrukttagande av kundsedlar, i 27 § 2 mom. avsedda beslut om utvidgning av personkretsen för den personliga budgeten samt i 64 § avsedda beslut om ersättningar som enligt 65–70 § betalas till producenter av direktvalstjänster. Affärsverk får från och med den 1 januari 2019 fatta i 71 § avsedda beslut om ersättningar till producenter av kundsedelstjänster. Dessutom träder 38–48, 50–52, 77–79, 82 och 83 §, 86 § 3 mom. samt 93 och 95 § i kraft den 1 januari 2019.

Genom denna lag upphävs 47–49 § i hälso- och sjukvårdslagen samt lagen om servicesedlar inom social- och hälsovården (569/2009).

85 §

Övergångstiden för kundsedlar

Landskapet ska ta i bruk kundsedlar vid produktionen av de tjänster som avses i 24 § 1 mom. 1–9 punkten senast den 1 juli 2020 och vid produktionen av de tjänster som avses i 24 § 1 mom. 10 och 11 punkten senast den 1 januari 2022. Kundsedlar får tas i bruk också tidigare i de tjänster och i den omfattning som landskapet bestämmer.

86 §

Inledande av social- och hälsocentralernas verksamhet

Varje landskap ska överföra produktionen av de direktvalstjänster som avses i 18 § 1 mom. till social- och hälsocentralerna den 1 januari 2021.

Landskapet ska överföra tjänster som avses i 18 § 2 mom. till att på det sätt som avses i det momentet produceras av social- och hälsocentralerna från och med den 1 januari 2022.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Varje landskap ska senast den 31 december 2019 fatta beslut om de i 18 § 2 mom. avsedda tjänster som den 1 januari 2022 ska överföras till social- och hälsocentralerna, om de i 42 § avsedda villkor som ställs på producenter av direktvalstjänster inom social- och hälsovården samt om de i 10 kap. avsedda ersättningarna till producenter av direktvalstjänster inom social- och hälsovården.

Om en privat tjänsteproducent vill bli producent av direktvalstjänster inom social- och hälsovården från och med den 1 januari 2021, ska producenten göra en sådan anmälan som avses i 45 § till landskapet senast den 31 mars 2020. Landskapet ska fatta beslut om godkännande av en privat producent av direktvalstjänster inom tre månader från det att anmälan inkommit. Till övriga delar tillämpas i fråga om anmälan från en privat producent av direktvalstjänster och godkännande av producenten bestämmelserna i 8 kap. När en privat producent av direktvalstjänster har blivit godkänd ska landskapet utan dröjsmål ingå ett i 48 § avsett avtal med producenten.

Landskapet ska informera landskapets invånare om överföringen av produktionsansvaret för tjänster på producenter av direktvalstjänster och om valbara social- och hälsocentraler samt om urvalsförfarandet senast den 1 oktober 2020. Invånarna ska kunna anmäla sig som kunder hos en social- och hälsocentral senast från och med nämnda datum.

87 §

Inledande av mun- och tandvårdsenheternas verksamhet

Varje landskap ska överföra produktionen av de tjänster som avses i 18 § 3 mom. 1–7 punkten till mun- och tandvårdsenheterna den 1 januari 2022.

Landskapet ska överföra tjänster som avses i 18 § 4 mom. till att produceras av mun- och tandvårdsenheterna från och med den 1 januari 2023.

Varje landskap ska senast den 31 december 2020 fatta beslut om de i 18 § 4 mom. avsedda tjänster som den 1 januari 2023 ska överföras till mun- och tandvårdsenheterna, om de i 42 § avsedda villkor som ställs på producenter av direktvalstjänster inom mun- och tandvården samt om de i 10 kap. avsedda ersättningar som betalas till producenter av direktvalstjänster inom mun- och tandvården.

Om en privat tjänsteproducent vill bli producent av direktvalstjänster inom mun- och tandvården från och med den 1 januari 2022, ska producenten göra en i 45 § avsedd anmälan till landskapet senast den 31 mars 2021. Landskapet ska fatta beslut om godkännande av en privat producent av direktvalstjänster inom tre månader från det att anmälan inkommit. Till övriga delar tillämpas i fråga om anmälan från en privat producent av direktvalstjänster och godkännande av producenten bestämmelserna i 8 kap. När en privat producent av direktvalstjänster har blivit godkänd ska landskapet utan dröjsmål ingå ett i 48 § avsett avtal med producenten.

Varje landskap ska senast den 1 oktober 2021 informera sina invånare om de valbara mun- och tandvårdsenheterna och om urvalsförfarandet. Landskapets invånare ska kunna anmäla sig som kunder hos en mun- och tandvårdsenhet senast från och med nämnda datum.

88 §

Val av social- och hälsocentral

Kunden ska meddela om sitt val av en i 86 § avsedd social- och hälsocentral på det sätt som avses i 20 §.

Om en landskapsinvånare inte har valt social- och hälsocentral före den 1 januari 2021, får han eller hon under 2021 och 2022 direktvalstjänster vid en social- och hälsocentral som hör till ett affärsverk i det landskap där invånaren är bosatt. Kunden får dock under 2021 och 2022 byta social- och hälsocentral oberoende av den tidsfrist som avses i 20 § 4 mom.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

Om en i 2 mom. avsedd landskapsinvånare inte före utgången av 2022 har valt en social- och hälsocentral som ska ansvara för produktionen av hans eller hennes tjänster, ska landskapet anvisa invånaren den social- och hälsocentral inom landskapet som är bäst tillgänglig för invånaren. Bestämmelser om valet av social- och hälsocentral i fråga om minderåriga och i andra särskilda situationer finns i 10 och 11 §. En invånare som anvisats en social- och hälsocentral har 2023 rätt att byta social- och hälsocentral oberoende av den tidsfrist som avses i 20 § 4 mom.

Landskapet är skyldigt att informera om det i 3 mom. avsedda förfarande genom vilket de av affärsverkets kunder som inte före utgången av 2022 har valt tjänsteproducent anvisas en social- och hälsocentral. Kunderna ska informeras om förfarandet senast i oktober 2022.

89 §

Val av mun- och tandvårdsenhet samt ersättningar till mun- och tandvårdsenheter 2022–2023

Kunden ska meddela om sitt val av en i 87 § avsedd mun- och tandvårdsenhet på det sätt som avses i 20 §. Om en landskapsinvånare inte har valt mun- och tandvårdsenhet före den 1 januari 2024, ska landskapet anvisa invånaren den mun- och tandvårdsenhet inom landskapet som är bäst tillgänglig för invånaren. Kunden får dock under 2024 byta mun- och tandvårdsenhet oberoende av den tidsfrist som avses i 20 § 4 mom.

Med avvikelse från 65 § 3 mom. ska ersättning till mun- och tandvårdsenheter 2022–2023 betalas enligt antalet kunder vid tjänsteenheten. Till producenterna betalas dessutom sådana prestationsbaserade ersättningar som avses i 68 §. Landskapet kan fatta beslut om utbetalning av incitamentsbaserade ersättningar enligt 69 § och andra ersättningar enligt 73 §. Utbetalningen av ersättning börjar när den första bedömningen av kundens vård- och servicebehov har gjorts. Den fasta ersättningen bestäms enligt innehållet i och kostnaderna för de vanligaste mun- och tandvårdsåtgärderna (vårdpaket). Den fasta ersättning som grundar sig på bedömningen av servicebehovet betalas månatligen under vårdperioden. Den fasta ersättningens storlek bestäms så att den är högst hälften av det anslag som landskapet anvisat direktvaltjänster inom mun- och tandvården. Bestämmelser om de mun- och tandvårdsåtgärder (vårdpaket) som utgör grunden för den fasta ersättningen och ersättningens storlek samt om minimibeloppet för den prestationsbaserade ersättningen enligt 68 § utfärdas genom förordning av statsrådet.

90 §

Pilotförsök med direktvaltjänster

I syfte att utveckla direktvaltjänsterna ska ett pilotförsök genomföras åren 2018–2019. Syftet med pilotförsöket är att få erfarenhet av direktvaltjänster och att i inledningsskedet stödja social- och hälsocentralernas och mun- och tandvårdsenheternas verksamhet. Försöket kan omfatta tjänster som avses i 18 § 1 och 3 mom.

91 §

Pilotförsök med kundsedelstjänster och personlig budget

I syfte att utveckla användningen av kundsedelstjänster och personlig budget ska ett pilotförsök genomföras åren 2018–2019. Syftet med pilotförsöket är att få erfarenhet av användningen av kundsedlar och personliga budgetar och att stödja införandet av dessa.

Pilotförsöket med kundsedelstjänster genomförs med iakttagande av 5 kap. I pilotförsöken är det kommuner eller samkommuner i stället för landskap som skaffar kundsedelstjänster.

Försöket med personlig budget kan omfatta tjänster som avses i 27 § 1 mom. och det genomförs i enlighet med gällande lagstiftning.

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

92 §

Beviljande av statsunderstöd för pilotförsök

Social- och hälsovårdsministeriet beviljar de kommuner och samkommuner som deltar i pilotförsöket statsunderstöd ur ett anslag i statsbudgeten. Statsunderstödet beviljas till fullt belopp.

Ett försök kan omfatta både sådana pilotförsök som avses i 90 och sådana som avses i 91 § och de kan inkluderas i samma ansökan, som riktas till social- och hälsovårdsministeriet.

På de allmänna grunderna för beviljande av statsunderstödet samt på ansökningen, beviljandet, användningen och övervakningen av det tillämpas statsunderstödslagen (688/2001), om inte något annat föreskrivs någon annanstans eller följer av statsbudgeten.

93 §

Val av affärsverk

Landskapet ska börja informera sina invånare om affärsverkets urvalsförfarande samt om affärsverkens tjänsteenheter och de tjänster dessa tillhandahåller senast den 1 oktober 2019, varefter landskapets invånare ska kunna välja affärsverk och de i 22 § avsedda tjänsteenheter. Kunden ska meddela om sitt val av affärsverk och dess tjänsteenheter på det sätt som avses i 21 och 22 §.

Om en landskapsinvånare inte har valt affärsverk före den 1 januari 2020, får han eller hon andra tjänster än direktvalstjänster av ett affärsverk i det landskap där kunden är bosatt. Kunden får dock byta affärsverk oberoende av den tidsfrist som avses i 21 § 2 mom.

94 §

Ändringsstöd

Social- och hälsovårdsministeriet och finansministeriet ger inom sina uppgiftsområden landskapen handledning och stöd vid verkställigheten av denna lag.

95 §

Begränsningar gällande direktvalstjänster

En tjänsteproducent som med en kommun eller samkommun har ingått ett sådant avtal som övergår till landskapet och gäller produktion av alla tjänster som avses i 18 § 1 och 2 mom. eller 18 § 3 och 4 mom., får i ett godkännandeförfarande enligt 46 § under avtalets giltighetstid godkännas som en sådan producent av direktvalstjänster som avses i denna lag. En förutsättning för ett avtal enligt 48 § är dessutom att det i avtalet fastställs att ersättningen till tjänsteproducenten bildas i enlighet med 10 kap. i denna lag, om inte landskapet och tjänsteproducenten avtalar om att ersättningarna betalas i enlighet med det avtal som övergått till landskapet.

Om de tjänster som avses i ett avtal som övergått till landskapet omfattar endast en del av de tjänster som avses i 18 § 1 och 2 mom. eller 18 § 3 och 4 mom., ska tjänsteproducenten förbinda sig att svara för de övriga tjänsterna enligt 18 § i det avtal som i enlighet med 48 § ingås med landskapet och i vilket samtidigt avtalas om grunderna för ersättning till tjänsteproducenten.

Den omständigheten att avtalet är i kraft begränsar inte kundernas rätt att i enlighet med denna lag välja tjänsteproducent. Om kunden har valt en annan tjänsteproducent, minskas den ersättning som den i 1 och 2 mom. avsedda tjänsteproducenten får i motsvarande utsträckning.

Vad som i 1 eller 2 mom. föreskrivs om tjänsteproducenter ska också tillämpas på tjänsteproducenter som hör till samma koncern samt på tjänsteproducenter som tillsammans med en kommun eller samkommun utövar bestämmande inflytande hos en tjänsteproducent som är avtalspart. Vad som föreskrivs i 1 eller 2 mom. ska också tillämpas i det fall att en ovan avsedd tjänsteproducent har medverkat i en åtgärd genom

Utkast till regeringens proposition med förslag till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården, lagförslag, 3.11.2017

vilken ett avtal som ingåtts med en kommun eller samkommun har ändrats eller tjänsteproduktionens juridiska form har omorganiserats i syfte att undvika tillämpning av 1 mom.

Om en kund vars tjänster ett i 1 eller 2 mom. avsett avtal gäller inte på det sätt som avses i 88 och 89 § har valt social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet, får kunden de tjänster som avses i 18 § i enlighet med det avtal som ingåtts med den tjänsteproducent som avses i 1 eller 2 mom. under avtalets giltighetstid. Kunden har dock rätt att på det sätt som avses i 20 § välja social- och hälsocentral samt mun- och tandvårdsenhet oberoende av den tidsfrist som avses i 20 § 4 mom.

Lag om ändring av inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till inkomstskattelagen (1535/1992) nya 21 d och 120 a § som följer:

21 d §

Landskapens skattskyldighet när det gäller inkomster av direktvalstjänster

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 21 § är landskapen skyldiga att betala skatt till staten och kommunen på inkomster av de direktvalstjänster som avses i lagen om kundens valfrihet inom social- och hälsovården (/) enligt den inkomstskattesats för samfund som avses i 124 § 2 mom. i denna lag.

120 a §

Förlust som härrör sig av landskapens direktvalstjänster

Förlust under ett skatteår som härrör sig av landskapens direktvalstjänster enligt 21 d § kan dras av endast från inkomsterna av direktvalstjänsterna under de tio följande skatteåren, i den mån inkomster uppkommer.